

Змест:

- 1 Рэзюмэ
- 2 Executive Summary
- 3 Палітычная лібералізацыя і дэмакратызацыя
- 6 Эканамічная лібералізацыя
- 9 Якасць кіравання і вяршэнства права
- 11 Геапалітычная арыентацыя
- 14 Культурная палітыка
- 17 Даведачны каталог падзей, фактаў, змяненняў, на аснове якіх эксперты ацэньвалі трэнд
- 17 Палітычная лібералізацыя і дэмакратызацыя
- 22 Эканамічная лібералізацыя
- 24 Якасць кіравання і вяршэнства права
- 26 Геапалітычная арыентацыя
- 27 Культурная палітыка

Рэзюмэ

BISS прадстаўляе чарговую справаздачу з серыі сістэматычных штоквартальных маніторынгаў “BISS-Trends”. У цэнтры нашай увагі – пяць асноўных трэндаў: 1) палітычная дэмакратызацыя / палітычная лібералізацыя; 2) эканамічная лібералізацыя; 3) якасць кіравання і вяршэнства права; 4) геапалітычная арыентацыя; 5) культурная палітыка.

Часавы інтэрвал: ліпень-верасень 2012 г. У справаздачы ўтрымліваюцца экспертныя ацэнкі, зробленыя на аснове аналізу падзей і метадалогіі process-tracing.

Структура справаздачы:

1. Executive summary ;
2. апісанне кожнага з пяці трэндаў;
3. даведачны каталог падзей, фактаў, змяненняў, на аснове якіх эксперты ацэньвалі трэнд.

Аўтарам прапанавана структураваць свае справаздачы наступным чынам:

- ці спраўдзіўся адпаведны прагноз, дадзены ў папярэднім выпуску “BISS-Trends”;
- абгрунтаванне новага трэнду;
- апісанне асноўнай падзеі (падзей), якая вызначыла (-лі) ацэнку трэнду;
- апісанне дадатковых падзей;
- апісанне падзей, якія супярэчаць трэнду, аднак не змяняюць яго;
- кароткі прагноз на наступны квартал;
- кароткі прагноз на ўвесь год.

Умоўныя абазначэння, якія сустракаюцца ў справаздачы:

- ▲ прагрэс (узыходзячы трэнд)
- адсутнасць зменаў
- ▲ мінімальны прагрэс
- ▼ мінімальны рэгрэс
- ▼ рэгрэс (сыходны трэнд)

Аўтары: Аляксей Лашук, Дзяніс Мельянцоў, Сяргей Чалы, Юрый Чавусаў.

Рэдактар выпуску: Андрэй Елісееў.

EXECUTIVE SUMMARY

У трэцім квартале 2012 г. эксперты адзначаюць стагнацыю альбо рэгрэс практычна па ўсіх разгледжаных трэндах. Так, у сферы палітычнай дэмакратызацыі / лібералізацыі адбывалася відавочнае пагаршэнне становішча з правапрымяняльнай практыкай выбарчага заканадаўства. Калі ў перыяд выбарчых кампаній у час умоўнай лібералізацыі (парламенцкія выбары 2008 г., мясцовыя выбары 2010 г., прэзідэнцкія выбары 2010 г.) выбары становіліся падставай для пэўнага паслаблення абмежаванняў у выбарчай сферы, то асаблівасцю выбараў 2012 г. стала паслядоўнае згортванне раней прыўнесены пазітыўных змяненняў у заканадаўства аб правядзенні выбараў.

Аналіз стану рэчаў у сферы якасці кіравання і вяршэнства права ў трэцім квартале таксама выяўляе рэгрэсіўную тэндэнцыю: большасць падзей і фактаў сведчаць аб цэнтралізацыі ўлады і дэлібералізацыі. Паказальным прыкладам “ручнага” кіравання краінай з’явілася пастанова Саўміна № 841, якая ўсклала на вышэйшых службовых асобаў персанальную адказнасць за лёс асобных прадпрыемстваў і інвестыцыйных праектаў у краіне.

У эканамічнай сферы зафіксавана вяртанне да практыкі паўсюднага субсідзіравання працэнтных ставак для прадпрыемстваў, якія рэалізуюць мадэрнізацыйныя праекты. У выніку нястрыманай бюджэтнай палітыкі ўладаў па стымуляванні эканамічнага росту дзяржсектара крэдытна-грашовая палітыка для астатняй эканомікі становіцца залішне жорсткай. Бачыцца, што з мэтай выканання плана па забеспячэнні ўзроўню сярэдняй зарплаты ў 500 даляраў, для памяншэння ціску на спажывецкі рынак і абменны курс улады наўмысна павышаюць кантраляваныя дзяржавай цэны апераджальнымі тэмпамі.

Прыватызацыйны працэс спыніўся, прыватызацыя буйных прадпрыемстваў разглядаецца як продаж “фамільнага срэбра” ў выпадку крайняй неабходнасці. Паказальна, што эксперты Сусветнага банка ў краінавым эканамічным мемарандуме па Беларусі, апублікаваным у пачатку ліпеня, адзначаюць, што “ўсе асноўныя зацікаўленыя бакі аддаюць перавагу пазбягання прыватызацыі, нават калі гэта прадугледжана зацверджанымі на высокім узроўні нарматыўнымі актамі і рашэннямі”.

У геапалітычнай сферы ярка выражаны дысбаланс у знешняй палітыцы Беларусі на карысць Расіі захоўваецца, аднак у трэцім квартале адзначаны рост канфліктнасці ў беларуска-расійскіх адносінах. Відаць, расійскае кіраўніцтва зноў звяртаецца да ціску на свайго саюзніка з мэтай забяспечыць выкананне ім узятых на сябе абавязацельстваў, перш за ўсё ў сферы прыватызацыі. Расія абвясціла аб значным скарачэнні паставак нафты ў Беларусь у чацвёртым квартале бягучага года (з 5,3 млн. тон да 4 млн.), што відавочна звязана са скандальным экспертам распушчальнікаў і растваральнікаў, атрыманых Беларуссю з бяспшлінна пастаўленай расійскай нафты.

Адносіны з Еўрапейскім саюзам застаюцца стабільна дрэннымі. У гэты перыяд дзвюма галоўнымі адмоўнымі падзеямі ў адносінах ЕС—Беларусь сталі дыпламатычны канфлікт са Швецыяй і беларускія парламенцкія выбары, не прызнаныя міжнароднымі назіральнікамі свабоднымі і справядлівымі. У той жа час, былі вызваленыя ўсяго два палітычныя зняволеныя.

Нарэшце, у галіне культуры працягваецца палітызацыя і ідэалагізацыя культурнага жыцця Беларусі. Адбываецца далейшая дэвальвацыя культурнай прадукцыі, якая прадстаўляе афіцыйны дыскурс, і палярызацыя ў культурным жыцці краіны. Яшчэ больш выразнымі сталі вельмі непаслядоўныя, супярэчлівыя і нават няўклонныя дзеянні ўладаў у галіне пазначанай раней “мяккай беларусізацыі”. ■

Трэнд 1

Палітычная лібералізацыя і дэмакратызацыя:

рэгрэс

Ці спраўдзіўся адпаведны прагноз, дадзены ў папярэднім выпуску "BISS-Trends"

У папярэднім выпуску мы прадказвалі захаванне стану стагнацыі ў сферы палітычнай дэмакратызацыі і лібералізацыі, у выпадку адсутнасці якаснага скачка ў пратэстнай актыўнасці альбо нечаканых хадоў з боку апазіцыйных арганізацый. Дадзены прагноз у значнай ступені апраўдаўся.

Пры гэтым чаканае паступовае павелічэнне прэвентыўных мер застрашвання, абмежавальных і рэпрэсійных мер у дачыненні да грамадзянскай супольнасці ў перыяд выбараў не прывяло да вяртання «неабвешчанага надзвычайнага становішча»: захоўваецца рэжым руцінных рэпрэсій, характэрных хутчэй для міжвыбарнага перыяду, якія дазваляюць рэжыму забяспечваць кантроль за грамадскімі працэсамі.

Абгрунтаванне новага трэнду

На працягу мінулага квартала дзейнасць Цэнтральнай камісіі Рэспублікі Беларусь па выбарах і правядзенні рэспубліканскіх рэфэрэндумаў, органаў выканаўчай улады і дзяржаўных СМІ была накіравана на паслядоўную дэвальвацыю тых пазітыўных зменаў у выбарчым заканадаўстве, якія былі ўнесены ў 2010 г. ў перыяд лібералізацыі.

Вынікам гэтай дзейнасці сталі, у прыватнасці, дадатковыя абмежаванні магчымасцяў для агітацыі ў дзяржаўных СМІ (у тым ліку ўвядзенне цензуры праграм кандыдатаў у друку, выступаў кандыдатаў па радыё і тэлебачанні, правядзенне тэледебатаў не ў прамым эфіры), абмежаванні раней спрошчанага парадку правядзення агітацыйных масавых мерапрыемстваў. Рэгістрацыйны бар'ер апынуўся непераадольнай перашкодай для найбольш моцных кандыдатаў, якія былі ў стане праводзіць сапраўды маштабныя кампаніі ў сваіх акругах.

Розныя абмежаванні, уключаючы бюракратычнае зацягванне стварэння выбарчых фондаў, былі накіраваныя на тое, каб не даць апазіцыі скарыстацца паслабленнямі, уведзенымі ў заканадаўства і правапрымяняльную практыку ў папярэдні перыяд 2008–2010 гг. Адзначым, што ў шэрагу выпадкаў новыя абмежаванні наўпрост супярэчылі патрабаванням Выбарчага кодэкса. Толькі слабая актыўнасць апазіцыі, частка якой абрала тактыку няўдзелу ў выбарах, абумовіла

захаванне рэгрэсійнага ўплыву выбарчай кампаніі ў рамках руцінных рэпрэсій, без жорсткіх разгонаў масавых мерапрыемстваў, закрыцця СМІ і арыштаў пратэстоўцаў.

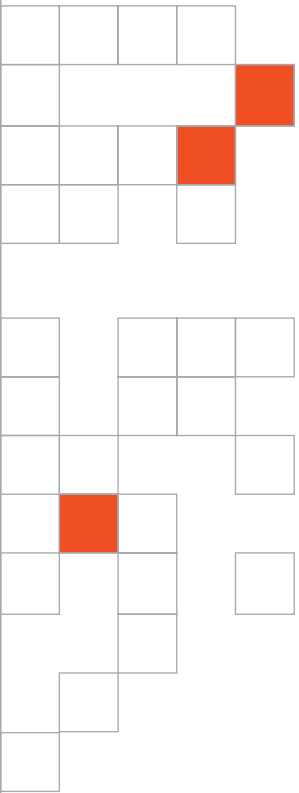
У перыяд кампаніі па выбарах дэпутатаў Палаты прадстаўнікоў Нацыянальнага сходу Рэспублікі Беларусь фіксавалася ўзмацненне ціску ўладаў на структуры грамадзянскай супольнасці, якія прымалі ўдзел у гэтай кампаніі, асабліва на арганізацыі ўнутранага назірання за выбарамі і прыхільнікаў байкоту выбараў з боку палітычнай апазіцыі. Ініцыяваны працэс ліквідацыі ў судовым парадку праваабарончай установы «Платформа»; шэраг іншых арганізацый працягваюць сутыкацца з адмовамі ў дзяржаўнай рэгістрацыі.

Такім чынам, у сувязі з негатыўнай дынамікай у сферы дэмакратызацыі (працэсы, звязаныя з паляпшэннем падсправаздачнасці ўлады, перш за ўсё, шляхам выбараў) разглядаюцца трэнд ацэнены як «рэгрэс».

Апісанне асноўнай падзеі, якая вызначыў ацэнку трэнду

Асноўнай падзеяй трэцяга квартала стала кампанія па выбарах дэпутатаў Палаты прадстаўнікоў. Пры гэтым вялікая частка апазіцыйных арганізацый альбо байкатавала гэтыя выбары, альбо зняла сваіх кандыдатаў да дня галасавання. З-за гэтага значэнне самога дня выбараў 23 верасня было невялікае. Якіх-небудзь значных пратэстаў у гэты дзень не было зафіксавана і, адпаведна, рэпрэсійнай рэакцыі ўладаў таксама не назіралася.

У той жа час, сама выбарчая кампанія была больш значная і стала падставай для актывізацыі апазіцыі, якая ўпершыню з часу прэзідэнцкіх выбараў стала праяўляць стваральную актыўнасць. Парадаксальным чынам, яна была ў значнай ступені накіравана на прапаганду байкоту выбараў або абмежаванага ўдзелу ў іх. У дадзеным дачыненні тактыка апазіцыі стала даволі паспяховай: ёй удалося навізаць тэму няўдзелу апазіцыйных кандыдатаў у выбарах у якасці асноўнага пункта палітычнага парадку дня. Яна ж нават вымусіла ўлады пайсці на пэўныя крокі ў адказ – як у медыйнай, так і ў заканадаўчай сферы – якія ўключалі ўвядзенне абмежаванняў на агітацыю за байкот выбараў і цензуру адпаведнай агітацыі. У той жа час, сама працэдура выбараў (галасаванне і падвядзенне вынікаў выбараў) прайшлі па сцэнары выканаўчай улады без якіх-небудзь адхіленняў.

Апісанне дадатковых падзей

Адміністрацыйны складнік кампаніі быў рэалізаваны практычна ў поўным аб'ёме. Збой быў дапушчаны толькі па Гомельскай-Навабеліцкай выбарчай акрузе № 36, дзе вылучэнне былога памочніка прэзідэнта супала з перастаноўкамі ў адміністрацыйнай вертыкалі, што прымусіла кандыдата зняць сваю кандыдатуру. За кошт гэтага выбары па дадзенай акрузе не адбыліся.

Акруговыя і ўчастковыя камісіі былі сфармаваныя з мінімальным удзелам апазіцыйных партый. Датэрміновае галасаванне да 26% электарату з выкарыстаннем адміністрацыйнага рэсурсу, прымусу і заахвочвання тых, хто галасуе, дазволіла адміністрацыйнай вертыкалі забяспечыць неабходнае ўцягванне насельніцтва ў працэдуру кантраляваных выбараў.

Апісанне падзей, якія супярэчаць трэнду, аднак, не змяняюць яго

Як ужо адзначалася, у галіне лібералізацыі па паказчыках свабоды сходаў і асацыяцый, свабоды слова назіраецца стагнацыя, характэрная хутчэй для міжвыбарнага перыяду. У гэтым дачыненні, парламенцкія выбары не сталі значнай палітычнай падставай для ініцыявання новай рэпрэсіўнай кампаніі з боку ўладаў. Руцінізацыя рэпрэсій абумовіла нават зніжэнне колькасці зафіксаваных выпадкаў адміністрацыйнага пераследу і адміністрацыйных арыштаў. Паводле дадзеных сайта праваабарончага цэнтра “Вясна”:

	I квартал	II квартал	III квартал
Административные преслед	204	111	45
У тым ліку з прымяненнем адміністрацыйнага арышту	92	60	20

Аднак такое зніжэнне паказчыкаў хутчэй абумоўлена не свядомай палітыкай уладаў па абмежаванні рэпрэсіўнай актыўнасці, але, у

значнай ступені, памяншэннем актыўнасці апазіцыйных сіл і абранай імі тактыкай байкоту выбараў без правядзення актыўнай кампаніі. Гэта дазволіла ўладам не звяртацца да істотнай эскалацыі прымусу ў перыяд выбараў.

У той жа час рэпрэсіўны апарат у перыяд выбараў быў дастаткова мабілізаваны, і толькі адсутнасць каманды з боку палітычнага кіраўніцтва не запатрабавала яго відавочнага ўмяшання ў кампанію. Пра гэта сведчаць шэраг групавых і масавых адміністрацыйных арыштаў, разгоны некаторых масавых мерапрыемстваў, актыўнае выкарыстанне метаду прэвентыўных затрыманняў па сфальсіфікаваных абвінавачваннях у дробным хуліганстве, затрымання назіральнікаў і агітатараў на выбарах без складання пратаколаў, выпадкі канфіскацыі агітацыйнай прадукцыі.

Пасля абскарджання ў судовым і адміністрацыйным парадку знятыя абмежаванні на выезд за межы Беларусі для шэрагу прадстаўнікоў грамадзянскай супольнасці. Аднак падатковыя праверкі ў дачыненні да шэрагу грамадскіх дзеячаў паказваюць на працяг ціску ў сувязі з іх грамадскай дзейнасцю. Важнай падзеяй, якая патэнцыйна можа быць знакам будучай дынамікі па дадзеным трэндзе, стала ўнясенне ў парламент 31 ліпеня праекта закона “Аб унясенні змяненняў і дапаўненняў у некаторыя законы Рэспублікі Беларусь па пытаннях дзейнасці палітычных партый і іншых грамадскіх аб'яднанняў”. Законапраект, акрамя пытанняў стварэння і ліквідацыі грамадскіх аб'яднанняў, мяркуе змяніць паняцце

грамадскага аб'яднання і ўвесці працэдуру па пераўтварэнні грамадскага аб'яднання ў палітычную партыю. ■

Кароткі прагноз на наступны квартал

Нават інэртная кампанія апазіцыі на гэтых парламенцкіх выбарах запатрабавала пэўнага напружання сіл нешматлікіх апазіцыйных арганізацый. Таму падаецца малаверагодным, што ў чацвёртым квартале будуць назірацца значныя дзеянні і пратэсты з боку апазіцыі, а таму эскалацыі рэпрэсій з боку ўлады чакаць не варта.

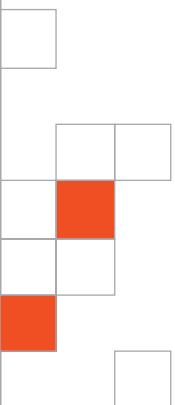
Значная частка структур апазіцыі, якія заклікаюць да байкоту, сканцэнтраваныя за мяжой, таму і якой-небудзь значнай актыўнасці з яе боку не чакаецца. Відаць, унутры краіны будзе назірацца досыць руцінная і рытуалізаваная актыўнасць па перагрупоўцы сілаў унутры апазіцыйных структур, правядзенне традыцыйных акцый і інфармацыйных кампаній (напрыклад, “Дзяды”). Умяшанне рэпрэсіўных органаў у правядзенне такіх мерапрыемстваў малаверагоднае альбо будзе адбывацца кропкава ў выглядзе прэвентыўных арыштаў лідэраў, перашкоды ў арэндзе памяшканняў для правядзення мерапрыемстваў і інш.

Акрамя таго, знешнепалітычная кан'юнктура на Усходзе і на Захадзе будзе спрыяць пошуку шляхоў камунікацыі з Захадам і імкненню знайсці кропкі судатыкнення для будучай разрадкі ва

ўзаемаадносінах з Еўрасаюзам. Таму значных праяў рэпрэсій і новых абмежаванняў у галіне свабоды сходаў, свабоды слова, свабоды асацыяцыі не будзе, і наступны квартал па гэтых паказчыках пройдзе пад знакам стагнацыі. У цэлым, такая тэндэнцыя характэрная для разгляданага трэнду на працягу ўсяго года.

Кароткі прагноз на ўвесь год

Маштаб і інтэнсіўнасць канфлікту з Захадам робяць яго асноўным фактарам, які ўплывае на трэнд лібералізацыі ў Беларусі. Чаканае імкненне наладзіць адносіны будзе садзейнічаць лібералізацыі, аднак толькі ў доўгатэрміновай перспектыве. На працягу года можа быць ініцыяванае ўвядзенне новых абмежаванняў у галіне выбарчага заканадаўства. Аднак аб карэннай змене выбарчай сістэмы (у тым ліку аб увядзенні элементаў прапарцыйнай сістэмы) у сярэднетэрміновай перспектыве гаворкі не ідзе. У кароткатэрміновай перспектыве ўмовай для наладжвання камунікацыі застаецца вызваленне палітвязняў, таму ў галіне лібералізацыі па параметрах свабоды слова, свабоды сходаў, свабоды асацыяцыі захаваецца стагнацыя.

Трэнд 2

Эканамічная лібералізацыя:

рэгрэс

Ці спраўдзіўся адпаведны прагноз, дадзены ў папярэднім выпуску "BISS-Trends"

У папярэднім выпуску мы выказалі здагадку, што ва ўмовах жорсткай крэдытна-грашовай палітыкі, а менавіта высокіх працэнтных ставак і абмежаванняў на эмісійнае крэдытаванне, прадпрыемствы будуць вымушаныя працаваць у складаных умовах, а таму існуе верагоднасць, што ў выніку лабісцкіх намаганняў апошніх эканамічная палітыка будзе аслаблена. У выніку адбыўся б рост грашовай масы і інфляцыйны ціск.

Аднак у сапраўднасці інфляцыя, што пачалася ў жніўні, закранула перш за ўсё кошты на тавары і паслугі, кантраляваныя дзяржавай (алкагольныя напоі, пшанічная мука, хлеб і хлебабулачныя вырабы і г. д.). Прагноз пагаршэння сальда знешняга гандлю ў выпадку пагаршэння знешняй кан'юнктуры фактычна спраўдзіўся. На гэта часткова паўплывала спыненне рээкспарту нафтапрадуктаў пад маркай распушчальнікаў і растваральнікаў.

Абрунтаванне новага трэнду

Фактычна ўрад вяртаецца да практыкі паўсюднага субсідзіравання працэнтных ставак для тых прадпрыемстваў, якія будуць рэалізоўваць мадэрнізацыйныя праекты. На лгатаванне працэнтных ставак па інвестыцыйных крэдытах для прадпрыемстваў на ўзроўні 50% стаўкі рэфінансавання ў бюджэце 2013 г. прадугледжана 11,5 трлн. рублёў. У той жа час, для прыватнага сектара эканомікі і прадпрыемстваў, не уцягнутых у дзяржаўныя праграмы, крэдытная стаўка застаецца завышанай, што аказвае прыгнятальнае ўздзеянне на рэальны прыватны сектар.

Відавочна, пасля абвясчэння мэты дасягнуць сярэдняга ўзроўню заробку ў 500 даляраў, улады зрабілі выбар адначасова з павелічэннем даходаў насельніцтва апераджальнымі тэмпамі павышаць кантраляваныя дзяржавай кошты. Гэта робіцца з мэтай паменшыць ціск на спажывецкі рынак, а значыць, і на абменны курс. Так, жнівень стаў рэкордным па прыросце спажывецкіх цэн (2,3%) у 2012 г., да гэтага найбольшы прырост (1,9%) назіраўся ў студзені.

Планаванага эканамічнага росту не ўяўляецца магчымым дасягнуць без правядзення структурных рэформаў. Эканамічны рост запаволіўся, а ў некаторых галінах прамысловасці нават назіраецца спад. Нягледзячы на адсутнасць рэсурсаў для стварэння высокапрадукцыйных працоўных месцаў і на відавочную нерэалістычнасць

эканамічнага мэтаў, пастаўленых на канец 2015 г., адмовы ад іх не адбываецца. Замест гэтага мяркуецца захаваць старую структуру эканомікі, мадэрнізацыйную рыторыку перанесці на мікраўзровень і ўскласці надзеі на прыцягненне прамых замежных інвестыцый. У той жа час, прэм'ер-міністр М. Мясніковіч сам прызнаў, што пакуль "вельмі мала прарыўных праектаў", якія маглі б даць сур'ёзны эканамічны эффект. У выніку, палітычнае жаданне забяспечыць эканамічны рост і даходы насельніцтва ўступае ў супярэчнасць з рэальнай эканамічнай практыкай.

Апісанне асноўнай падзеі, якая вызначыла ацэнку трэнду

Асноўнымі падзеямі, якія вызначылі ацэнку трэнду, сталі праект рэспубліканскага бюджэту, а таксама параметры прагнозу сацыяльна-эканамічнага развіцця і асноўныя кірункі грашова-крэдытнай палітыкі на 2013 г. (зацверджаныя ўказам № 418 ад 26.09. 2012).

У сувязі з правядзеннем менш стрыманай бюджэтнай палітыкі (фінансаванне дзяржпраграм за кошт сродкаў бюджэту хуткімі тэмпамі) і высокімі інфляцыйнымі чаканнямі ў эканоміцы, Нацбанк замарудзіў тэмпы зніжэння стаўкі рэфінансавання. Дадзены факт аказвае негатыўны ўплыў на дзелавую актыўнасць у краіне.

Каб кампенсаваць гэты эффект, Савет міністраў прыняў рашэнне ўжыць механізм субсідзіравання працэнтных ставак для прадпрыемстваў, адабраных па яго ўласных крытэрыях. У выніку, праз механізм кампенсацыі працэнтнай стаўкі створаныя няроўныя ўмовы функцыянавання прадпрыемстваў, якія фінансуюцца ў рамках дзяржпраграм, і астатніх, пераважна прыватных.

Апісанне дадатковых падзей

Паводле дадзеных Белстата, за 8 месяцаў 2012 г. было прыцягнута 956,5 млн. даляраў прамых замежных інвестыцый. З іх каля 90% складала павелічэнне долі замежных інвестыцый у статутным капітале ўжо дзеючых замежных або сумесных прадпрыемстваў. Такім чынам, фактычна адбываецца рэінвеставанне прыбытку ва ўжо дзеючыя кампаніі, а не стварэнне новых прадпрыемстваў. Гэта сведчыць аб высокім ўваходным бар'еры ў краіну для замежных інвестараў. Больш за тое, фізічныя асобы прадалі нерухомай маёмасці замежным грамадзянам на суму прыкладна ў тры разы большую за тую, на якую рэалізаваў нерухомасць Дзяржкаммаёмасці.

Даручэнне памочніку прэзідэнта П. Пракаповічу праверкі “кожнага прадпрыемства на прадмет мадэрнізацыі” і замацаванне прадпрыемстваў за асобнымі членамі ўрада бачацца падзеямі, якія пацвярджаюць трэнд дэлібералізацыі. Відаць, будзе адбывацца вяртанне да сітуацыі, калі эканамічны рост забяспечваецца ўнутранымі інвестыцыямі, а будаўніцтва з’яўляецца лакаматывам спажывання.

У канцы верасня быў падпісаны ўказ № 414, якім былі ўнесеныя змяненні і дапаўненні ва ўказ № 660 ад 28 снежня 2009 г. аб некаторых пытаннях стварэння ў Беларусі холдынгаў. Думаецца, што холдынгі ствараюцца не толькі для таго, каб пазбегнуць рэфармавання структуры вытворчасці, але і для ўскладнення працэсу прыватызацыі. Абцяжаранне паспяховай прадпрыемстваў менш эфектыўнымі зніжае верагоднасць іх продажу.

У “Краінавым эканамічным мемарандуме для Рэспублікі Беларусь”, падрыхтаваным экспертамі Сусветнага банка і апублікаваным у пачатку ліпеня, адзначаецца, што ў краіне “існуюць вельмі моцныя стымулы не праводзіць прыватызацыю; ўсе асноўныя зацікаўленыя бакі аддаюць перавагу пазбяганню прыватызацыі, нават калі гэта прадугледжана зацверджанымі на высокім узроўні нарматыўнымі актамі і рашэннямі”. Аб надзвычай выбарачным падыходзе да прыватызацыі ўскосна сведчыць і заяву Лукашэнкі аб дапушчальнасці прыцягнення “прыстойных” расійскіх грошай.

Калі раней прыватызацыйны працэс, у выпадку яго распаўсюду на малыя і сярэднія прадпрыемствы, мог разглядацца як прыцягненне замежнага вопыту і менеджменту, то прыватызацыя буйных прадпрыемстваў выглядае як продаж “фамільнага срэбра” ў выпадку крайняй неабходнасці.

Апісанне падзей, якія супярэчаць трэнду, аднак не змяняюць яго

Пазітыўная з’ява заключаецца ў тым, што Нацбанку ўдалося адстаяць сваю незалежнасць у вызначэнні параметраў крэдытна-грашовай палітыкі. З іншага боку, гэта фактычна з’яўляецца мінімальнай неад’емнай кампетэнцыяй Нацбанка. У той жа час, з-за ўсё больш нястрыманай бюджэтнай палітыкі, крэдытна-грашовае палітыка аказваецца залішне жорсткай для прадпрыемстваў, якія не патрапілі пад меркаваныя мадэрнізацыйныя праграмы. Такім чынам, мы назіраем

змененае па форме вяртанне да дакрызісных неліберальных практык.

У пачатку жніўня ўрад падтрымаў прапановы бізнес-асацыяцыі аб пашырэнні крытэрыяў прымянення спрошчанай сістэмы падаткаабкладання. Гранічны памер выручкі, які дазваляе прымяняць спрошчаную сістэму падаткаабкладання без выплаты ПДВ, пашыраны з 3,4 млрд. да 8,2 млрд. рублёў. Крытэр колькасці прадпрыемстваў, які дазваляе ўжываць спрошчаную сістэму, таксама павялічаны з 15 да 20 чалавек. Акрамя гэтага, з 2013 г. пры працы без выплаты падатку на дабаўленую вартасць стаўка будзе зніжана з 7 да 5%, а з выплатай падатку – з 5 да 3%.

Аднак з-за таго, што крэдытна-грашовае палітыка для прадпрыемстваў стане больш жорсткай, яны апынуцца ў сітуацыі горшай, чым разлічвалі. Верагодна, эканамічнага росту і стварэння новых працоўных месцаў у задуманых аб’ёмах дасягнуць не ўдасца. Разам з тым, нявыкананыя абяцанні бізнес-асацыяцыі аб павышэнні зароботнай платы іх работнікам і стварэнні новых працоўных месцаў у выпадку спрашчэння сістэмы падаткаабкладання могуць на доўгі час адкласці разгляд пытання аб паліпшэнні становішча прыватнага сектара.

Таксама Мінфін лічыць эканамічна неабгрунтаваным зніжэнне стаўкі падатку на даданую вартасць (20%) у бліжэйшы час. Існаванне больш высокай стаўкі ПДВ у параўнанні з Расіяй (18%) і Казахстанам (12%) Мінфін аргументуе структурай эканомікі Беларусі, высокім узроўнем сацыяльных абавязачельстваў і адсутнасцю, у адрозненні ад Расіі і Казахстана, значных стратэгічных рэсурсаў, якія фарміруюць дадатковыя даходы бюджэту.

Згодна з указам № 312 “Аб некаторых пытаннях падаткаабкладання і спагнання арэнднай платы за зямельныя ўчасткі, што знаходзяцца ў дзяржаўнай уласнасці” (падпісаны 11 ліпеня), установы турыстычнай сферы Беларусі атрымаюць магчымасць прымянення ў 2012 г. спрошчанай сістэмы падаткаабкладання. Таксама пашыраны пералік турыстычных паслуг па арганізацыі падарожжаў і экскурсійнага абслугоўвання на тэрыторыі Беларусі, абароты ад рэалізацыі якіх вызваляюцца ад падатку на дабаўленую вартасць, і пералік турыстычных аб’ектаў, якія вызваляюцца ад падатку на прыбытак на працягу трох гадоў з пачатку іх дзейнасці. ■

Кароткі прагноз на наступны квартал

У выніку надзвычай мяккай бюджэтнай палітыкі ўладаў па стымуляванні эканамічнага росту дзяржсектара, крэдытна-грашовая палітыка для астатняй эканомікі будзе залішне жорсткай.

Верагодна, для атрымання чацвёртага транша крэдыту з Антыкрызіснага фонду ЕўрАзЭС беларускім уладам давядзецца пайсці на прыватызацыю. Хутчэй за ўсё, да канца года будзе аформлена адна здзелка коштам 2,5 млрд. даляраў. Менавіта на такую суму ў рамках дамоўленасці з Антыкрызісным фондам ЕўрАзЭС Беларусь абавязалася зрабіць прыватызацыю дзяржуласнасці. Беларускія ўлады актывізуюць работу па запуску новай праграмы МВФ. У кастрычніку ўлады маюць намер удзельнічаць у агульным штогадовым сходзе МВФ і Сусветнага банка.

У чацвёртым квартале прадбачацца негатыўныя перспектывы гандлёвага балансу, што можа мець адмоўныя наступствы для золатавалютных рэзерваў. Згодна з рашэннем Мінэнерга Расіі, у чацвёртым квартале расійскія кампаніі паставяць у Беларусь 4 млн. тон нафты, у той час як у папярэднія кварталы аб'ёмы складалі 5,3 – 5,5 млн. тон. Відавочна, скарачэнне аб'ёмаў пастаўкі нафты звязана з выкарыстаннем Беларуссю нафтавай сыравіны для вытворчасці распушчальнікаў і растваральнікаў. Да таго ж, на працягу кастрычніка—лістапада Беларусь павінна пералічыць МВФ частку плацяжоў (каля 200 млн. даляраў).

Кароткі прагноз на ўвесь год

Эканамічныя ўлады стаяць перад дyleмай: альбо забяспечваць высокія тэмпы эканамічнага росту за кошт назапашвання дысбалансаў на валютным і грашовым рынках, альбо праводзіць палітыку прыярытэтнага захавання макраэканамічнай раўнавагі за кошт нізкіх тэмпаў росту эканомікі і росту рэальных даходаў насельніцтва. Сумяшчэнне гэтых мэтаў магчымае толькі на абмежаваны перыяд часу і толькі ў выпадку паступовага адыходу ад рынкавага курсаўтварэння і вяртання да практыкі кіраванага (магчыма, дэ-факта фіксаванага) курса рубля і падтрымання яго на завышаным узроўні.

Трэнд 3

Якасць кіравання і вяршэнства права:

— ▼ мінімальны рэгрэс

Ці спраўдзіўся адпаведны прагноз, дадзены ў папярэднім выпуску "BISS-Trends"

Сфармуляваны ў папярэднім выпуску прагноз аб захаванні існуючага трэнду ("адсутнасць прагрэсу") не спраўдзіўся. Становішча ў сферы якасці кіравання і вяршэнства права ў трэцім квартале выразна дрэйфавала ў бок рэгрэсу. На фоне становячага гандлёвага балансу і дастатковасці фінансавых рэсурсаў для падтрымання макраэканамічнай і палітычнай стабільнасці, цэнтралізацыя ўлады і адмова ад лібералізацыі толькі ўзмацніліся.

Абгрунтаванне новага трэнду

Прыкладамі ўзмацнення паўнамоцтваў прэзідэнта і павелічэння "ручнага кіравання" можа служыць прыняцце Дэкрэта па пытаннях прыватызацыі дзяржмаёмасці і пастановаў ўрада аб асабістай адказнасці вышэйшых службовых асоб за лёс канкрэтных прадпрыемстваў і праектаў. Найбольш значныя падзеі ў гэты перыяд, як і раней, – гэта прыняцце актаў прэзідэнта: дэкрэтаў і ўказаў. Розніца заключаецца ў тым, што ў гэты перыяд новыя акты заканадаўства маюць антылібералізацыйную накіраванасць.

Па інэрцыі дэкларуецца, што некаторыя дакументы прымаюцца з мэтай выканання "лібералізацыйнай" Дырэктывы № 4, як, напрыклад, Указ аб удасканаленні кантрольна-рэвізійнай дзейнасці. Аднак большасць падзей і фактаў, якія сфармавалі дынаміку трэцяга квартала, сведчаць аб зваротнай тэндэнцыі.

Зыходзячы з гэтага, трэнд якасці кіравання і вяршэнства права ў трэцім квартале можна ахарактарызаваць як "мінімальны рэгрэс".

Апісанне асноўнай падзеі, якая вызначыла ацэнку трэнду

У пачатку верасня ўрад прыняў пастанову "Аб замацаванні членаў Урада, кіраўнікоў аблвыканкамаў, Мінскага гарвыканкама, дзяржаўных арганізацый, падпарадкаваных Ураду, за арганізацыямі і інвестыцыйнымі праектамі". У дадатак да наяўнага кола абавязкаў, на вышэйзгаданых вышэйшых службовых асобаў ускладзена персанальная адказнасць за лёс асобных прадпрыемстваў і інвестыцыйных праектаў.

Да прыкладу, прэм'ер-міністр М. Мясніковіч будзе курыраваць ААТ "Баранавіцкае вытворчае баваўнянае аб'яднанне", а таксама інвестыцыйныя праекты па

арганізацыі вытворчасці легкавых аўтамабіляў, прамысловага вырошчвання рыбы, стварэнні дрэваапрацоўчага комплексу, арганізацыі вытворчасці індывідуальных сродкаў гігіены і будаўніцтва гандлёва-лагістычнага цэнтра пад Мінскам. Пастанова з'яўляецца вельмі наглядным прыкладам "ручнага кіравання" краінай. Адкрытым застаецца пытанне аб тым, чым павінны займацца кіраўнікі пералічаных арганізацый і праектаў.

Апісанне дадатковых падзей

З дадатковых падзей, якія пацвярджаюць трэнд, варта адзначыць прыняцце Дэкрэта № 8, які ўносіць змяненні ў правілы прыватызацыі дзяржмаёмасці. Дэкрэт адмяніў складанне планаў прыватызацыі і пазбавіў Дзяржкаммаёмасці шэрагу паўнамоцтваў і ўзгадняльнага голасу пры аперацыях з акцыямі ў ААТ, што належаць Рэспубліцы Беларусь. Зараз прыватызацыя будзе ажыццяўляцца ў "ручным" рэжыме пад кантролем прэзідэнта і ўрада. Адначасова пастановай урада былі ўнесены змяненні ў правілы правядзення аўкцыённага таргоў па продажы дзяржуласнасці з зададзенай мэтай зрабіць працэдуру конкурсу па прыватызацыі больш празрыстай, а на практыцы – выключыць выпадкі штучнага зрыву (сабатажу) аўкцыёнаў па прыватызацыі, якія мелі месца ў мінулым годзе.

Палажэннем аб Кітайска-Беларускім індустрыяльным парку вызначана, што парк нацэлены, перш за ўсё, на буйныя інвестыцыйныя праекты з заяўленым аб'ёмам інвестыцый у рэалізацыю інвестыцыйнага праекта не менш за 5 млн. даляраў у эквіваленце. Для карпаратыўнай дзяржавы, безумоўна, выгадней працаваць з некалькімі буйнымі інвестарамі, чым ствараць умовы для паспяховай работы малых і сярэдніх прадпрыемстваў.

Нягледзячы на дэкларацыі аб тым, што законапраект "Аб канстытуцыйным судаводстве", які знаходзіцца на разглядзе ў парламенце, узмацніць ролю Канстытуцыйнага суда, яго нельга назваць нават паўмерай па рэфармаванні канстытуцыйнага судаводства, бо грамадзяне і юрыдычныя асобы не маюць права звароту ў Канстытуцыйны суд наўпрост. Яны абавязаны звартацца ў КС праз адзін з шасці ўпаўнаважаных дзяржорганаў: Прэзідэнта, Савет Рэспублікі, Палату прадстаўнікоў, Савет Міністраў, Вярхоўны і Вышэйшы Гаспадарчы суды. У законапраекце дадаецца яшчэ адзін –

Прэзідыум Савета Рэспублікі, аднак ад гэтага даступнасць канстытуцыйнага правосуддзя не павялічваецца.

Указ аб унясенні змяненняў у сістэму кантрольнай і нагляднай дзейнасці ўвёў новую форму кантролю – маніторынг, прававы статус якой застаецца незразумелым. У выпадку выяўлення ў ходзе маніторынгу парушэнняў суб'екту будуць давацца рэкамендацыі па іх ліквідацыі і пры добраахвотным ліквідацыі парушэнняў не будзе прызначацца афіцыйная праверка і прымяняцца меры адказнасці. Галоўны недахоп такога падыходу складаецца як раз у нявызначанасці паўнамоцтваў кантралюючых органаў, што патэнцыйна спрыяе самаўпраўнасці і карупцыі.

Апісанне падзей, якія супярэчаць тренду, аднак не змяняюць яго

З 1 ліпеня 2012 г. уступіў у сілу Дэкрэт № 3, які ўсталяваў новы парадак афіцыйнага апублікавання прававых актаў. Адзінай крыніцай афіцыйнага апублікавання прававых актаў з'яўляецца нацыянальны прававы Інтэрнэт-партал Рэспублікі Беларусь (www.pravo.by). Публікацыя ў цэнтральных дзяржаўных газетах краіны ("Советская Белоруссия", «Рэспубліка» і да т. п.) зараз з'яўляецца не афіцыйнай, а інфарматыўнай. Перавага гэтай

навацыі – хуткасць апублікавання і вялікая даступнасць прававой інфармацыі для ўсіх суб'ектаў права.

Змяненні ва Указ "Аб некаторых пытаннях стварэння і дзейнасці холдынгаў у Рэспубліцы Беларусь" прадугледжваюць распрацоўку арганізацыйна-эканамічнага абгрунтавання стварэння холдынгаў з удзелам дзяржавы і вызначаюць патрабаванні да яго зместу. Кіраўнікі кампаніі холдынгаў абавязаныя распрацоўваць стратэгію развіцця на пяцігадовы перыяд, а галіновыя дзяржаўныя органы – ажыццяўляць яе маніторынг і інфармаваць Мінэканомікі, якое, у сваю чаргу, абавязана праводзіць штогадовы аналіз эфектыўнасці кіравання холдынгамі з удзелам дзяржавы і дакладваць аб выніках ураду. Час пакажа, наколькі гэтая шматзроўневая схема кіравання на аснове пяцігадовых планаў апынецца эфектыўнай. Хаця ўжо той факт, што дзяржава задумалася аб эфектыўнасці кіравання сваімі актывамі, заслугоўвае ўвагі. Станоўчым з'яўляецца таксама ўстанаўленне мінімальнай колькасці незалежных членаў Савета дырэктараў і мінімальных крытэраў для іх прызначэння. Аднак, у цэлым, нягледзячы на гэтыя станоўчыя падзеі, у трэцім квартале дамінаваў умерана негатыўны трэнд. ■

Кароткі прагноз на наступны квартал

У наступным квартале, у адпаведнасці з логікай паводзінаў беларускіх уладаў, пры ўмове ўзмацнення напружання ў фінансава-эканамічнай сферы ў канцы года, можна чакаць, што тэндэнцыя рэгрэсу спыніцца, і ўлады будуць вымушаныя здзейсніць пэўныя крокі ў кірунку лібералізацыі прававога поля.

Кароткі прагноз на ўвесь год

У наступным годзе пры захаванні або нязначным пагаршэнні макраэканамічнай сітуацыі ў краіне, можна разлічваць на працяг "касметычнага ремонту" сістэмы права і кіравання. Дадатковымі стымуламі лібералізацыі будуць інтэграцыйныя працэсы ў рамках Мытнага саюза (напрыклад, гарманізацыя заканадаўства аб канкурэнцыі) і перамоўны працэс аб уступленні Беларусі ў СГА.

Трэнд 4

Геапалітычная арыентацыя

Прарасійскі вектар: адсутнасць зменаў

Праеўрапейскі вектар: рэгрэс

Ці спраўдзіўся адпаведны прагноз, дадзены ў папярэднім выпуску "BISS-Trends"

Папярэдні прагноз спраўдзіўся цалкам. Дысбаланс у знешняй палітыцы захоўваецца. Адносіны з ЕС не толькі не палепшыліся, але і перажылі яшчэ адзін дыпламатычны крызіс. Парламенцкія выбары не змянілі існуючага становішча спраў.

Абгрунтаванне новага трэнду

У трэцім квартале 2012 г. усходні вектар знешняй палітыкі Беларусі па-ранейшаму заставаўся дамінуючым. Аднак у беларуска-расійскіх адносінах працягвалі назірацца сур'ёзныя супярэчнасці, якія могуць у далейшым негатыўна адбіцца як на эканамічным становішчы Беларусі, так і на яе ўдзеле ў інтэграцыйных аб'яднаннях на постсавецкай прасторы.

Знешнепалітычны дысбаланс быў трохі паглыблены ў ходзе чарговай хвалі канфрантацыі з ЕС, звязанай з канфліктам вакол пасольства Швецыі.

Апісанне асноўных падзей, якія вызначылі ацэнку трэнду

У ліпені—верасні 2012 г. асноўная характарыстыкай беларуска-расійскіх адносін стала ўзрастанне канфліктных настрояў. Відаць, расійскае кіраўніцтва зноў вяртаецца да ціску на свайго саюзніка з мэтай забяспечыць выкананне ім узятых на сябе абавязачельстваў. Пры гэтым вонкава адносіны застаюцца саюзніцкімі і падкрэслена прывілеяванымі.

Галоўным інструментам уздзеяння стала сакрэтнае распараджэнне расійскага кіраўніцтва спыніць пастаўкі нафта (сыравіны для вытворчасці растваральнікаў) на беларускія нафтаперапрацоўчыя заводы. "Распушчальнікаявая" тэма была паднятая расійскім прэм'ер-міністрам Дзмітрыем Мядзведзевым у ходзе яго сустрэчы з Аляксандрам Лукашэнкам 18 ліпеня. Беларускі бок вымушаны быў апраўдвацца, аднак расіяне гэтыя апраўданні не задавалі.

Сітуацыя, у цэлым, застаецца нявызначанай. Афіцыйныя беларускія СМІ ніяк не асвятляюць і не каментуюць развіццё падзей. Аднак даволі значнае падзенне экспарту (у сярэднім каля 20%) нафтапрадуктаў з Беларусі паказвае, што канфлікт існуе. Акрамя таго, Расія абвясціла аб значным скарачэнні паставак нафты ў Беларусь

у чацвёртым квартале бягучага года (да 4 млн. тон з 5,3 млн.).

Праблемным пытаннем з'яўляецца прыватызацыя беларускай дзяржуласнасці, на чым рашуча настойвае Масква. Беларусь фактычна паабяцала стварыць холдынг МАЗа з КамАЗам і ўдзельнічаць у стварэнні "Саюзкалія", што разглядаецца як першы крок у прыватызацыі "Беларуськалія". Ні адно з гэтых абяцанняў не было выканана, прычым згода Беларусі ўжо была аплачана расіянамі.

Пытанне аб "Росбелаўта" было прама ўзнятае на сустрэчы Мядзведзева з Лукашэнкам 18 ліпеня і на сустрэчы міністра прамысловасці і гандлю Расіі Д. Мантурава з першым намеснікам прэм'ер-міністра Беларусі 31 ліпеня—1 жніўня. На абедзвюх сустрэчах было зроблена мноства абяцанняў і запэўненняў, аднак за імі было мала дзеянняў. Такая ж сітуацыя склалася і вакол "Саюзкалія". Літаральна за дзень да візіту Д. Мядзведзева ў Мінск А. Лукашэнка выступіў з заявай аб тым, што Беларусь не мае намеру прадаваць кантрольны пакет "Беларуськалія". 28 жніўня першы віцэ-прэм'ер У. Сямашка заявіў, што для стварэння "Саюзкалія" бакам неабходна вырашыць два пытанні. Сам характар гэтых пытанняў – суадносіны аб'ёму продажаў на знешнім рынку і формула цаны – з'яўляецца ключавым для новага прадпрыемства і адлюстроўвае непажаданасць яго стварэння для беларускіх уладаў.

У палітычнай сферы Расія дэманструе поўную падтрымку свайму саюзніку. Паказальным у гэтай сувязі з'яўляецца візіт у Беларусь 15 жніўня міністра замежных спраў Расіі Сяргея Лаўрова. Кіраўнік расійскага знешнепалітычнага ведамства па сутнасці загадзя легітымізаваў вынікі парламенцкіх выбараў у Беларусі, асудзіў санкцыі Захаду і характар ацэнкі выбараў місіяй АБСЕ.

Беларуска-еўрапейскія адносіны перажылі яшчэ адзін раунд канфрантацыі. 1 жніўня беларускі МЗС афіцыйна праінфармаваў аб тым, што адмаўляецца працягваць акрэдытацыю пасла Каралеўства Швецыі ў Мінску Стэфану Эрыксану, матывуючы гэты крок тым, што "яго дзейнасць была накіравана не на ўмацаванне беларуска-шведскіх адносін, а на іх разбурэнне".

У адказ на дзеянні Мінска шведскі бок запатрабаваў, каб два супрацоўнікі амбасады

Беларусі ў Стасгольме пакінулі краіну на працягу некалькіх тыдняў. Беларускі МЗС палічыў такія патрабаванні празмернымі, прыняў рашэнне цалкам адклікаць сваю амбасаду ў Стасгольме і прапанаваў Швецыі зрабіць тое ж самае да 30 жніўня.

На пасяджэнні Камітэта па палітыцы і бяспецы Савета ЕС 10 жніўня было прынята рашэнне ўстрымацца ад чарговага салідарнага адклікання паслоў краін-членаў ЕС з Мінска. Аднак было прызнана, што сітуацыя са шведскім пасольствам у Мінску, у цэлым, уплывае на адносіны паміж ЕС і Беларуссю, паслы Беларусі былі выкліканыя ў МЗС краін ЕС для данясення пазіцыі апошняга. Кіраўнік Камітэта па палітыцы і бяспецы Савета ЕС Олаф Скоог таксама заявіў, што пры прыняцці рашэння па Беларусі Саветам ЕС 15 кастрычніка вызначальнымі будуць наяўнасць палітычных зняволеных і апошнія падзеі, у тым ліку дыпламатычны канфлікт са Швецыяй.

“Апошнія падзеі”, несумненна, ўключаюць у сябе і парламенцкія выбары, якія прайшлі ў Беларусі восенню. Місія АБСЕ ацаніла выбарчую кампанію як дыскрымінацыйную ў адносінах да апанентаў дзеючай улады і выявіла значныя праблемы пры падліку галасоў. Ні адзін прадстаўнік апазіцыі не атрымаў дэпутацкага мандата, выбары былі прызнаныя не адпаведнымі стандартам свабодных і справядлівых.

Апісанне дадатковых падзей

Разам з нарастаючым ціскам на Мінск, Расія дае зразумець, што строгае выкананне дамоўленасцей абарочваецца значнымі выгодамі. Так, 23–24 жніўня ў Кобрыне прайшла нарада на чале са старшынём праўлення “Газпрама” А. Мілерам з нагоды палітыкі карпарацыі ў Беларусі. Акрамя абвясчэння пра чарговае павышэнне заробкаў супрацоўнікам “Белтрансгаза”, Мілер заявіў аб захаванні цэнавай палітыкі карпарацыі ў дачыненні да Беларусі. На некалькі дзён раней законапраект аб ратыфікацыі газавых пагадненняў з Беларуссю быў унесены ў Дзяржаўную Думу.

Сітуацыя з гэтымі дамовамі досыць выразна паказвае новую лінію паводзінаў Расіі ў дачыненні да Беларусі: фінансавыя ўліванні аказваюцца толькі пад канкрэтныя крокі, Расія перастрахоўваецца ад невыканання Беларуссю ўзятых на сябе абавязацельстваў.

У жніўні былі зробленыя прызначэнні кіраўнікоў ключавых для знешняй палітыкі краіны структур – міністрам замежных спраў быў прызначаны былы кіраўнік Адміністрацыі Прэзідэнта Уладзімір Макей, а яго месца ў Адміністрацыі заняў былы амбасадар Беларусі ў Маскве Андрэй Кабякоў. Дадзеныя прызначэнні можна інтэрпрэтаваць па-рознаму, аднак відавочна,

што яны паспрыяюць знешнепалітычнай спецыялізацыі дадзеных ведамстваў: МЗС будзе факусавана на заходнім кірунку (паводле заявы А. Лукашэнкі, Макей добра спраўляўся з задачамі паляпшэння адносін з Захадам), а Адміністрацыя Прэзідэнта – на інтэграцыі ў межах Адзінай эканамічнай прасторы.

У ліпені–верасні прайшло яшчэ два раўнды сустрэч рабочых груп у межах Еўрапейскага дыялогу аб мадэрнізацыі Беларусі, на якіх абмяркоўваліся прыярытэтычныя напрамкі рэформаў. Нягледзячы на запрашэнне еўрапейскага боку, эксперты ад урадавых устаноў Беларусі ў гэтых пасяджэннях не ўдзельнічалі.

Апісанне падзей, якія супярэчаць трэнду, аднак не змяняюць яго

У 2012 г. назіраецца перавышэнне ўдзельнай вагі экспарту беларускіх тавараў у краіны ЕС над краінамі Мытнага саюза. Паводле слоў загадчыцы сектарам грашова-кредытнага рэгулявання Інстытута эканомікі НАН Беларусі Марыны Маркусенка, за пяць месяцаў года доля экспарту ў краіны ЕС склала 41,7% у агульным аб’ёме, у краіны Мытнага саюза – 31,9%.

9–11 ліпеня адбыўся візіт дэлегацыі МЗС Беларусі на чале з намеснікам міністра Аленай Купчынай ў Славенію. Візіт быў прымеркаваны да 20-годдзя ўстанаўлення дыпламатычных адносін паміж дзвюма краінамі. У яго рамках абмяркоўвалася шырокае кола пытанняў ад палітычных узаемаадносін па лініі Беларусь–ЕС да развіцця бізнес-супрацоўніцтва на двухбаковым узроўні.

23 ліпеня міністр замежных спраў Беларусі Сяргей Мартынаў прыняў удзел у трэцяй сустрэчы міністраў замежных спраў краін “Усходняга партнёрства” ў Брусэлі. Сам факт удзелу беларускага міністра ў сустрэчы “Усходняга партнёрства” высокага ўзроўню і заяўленая зацікаўленасць Мінска ў развіцці “Дарожнай карты” гэтай праграмы ўспрыняліся як сігнал аб гатоўнасці беларускіх уладаў выйсці на шлях практычнай нармалізацыі адносінаў з Еўрасаюзам.

Яшчэ больш чаканне нармалізацыі адносін ўзмацнілася пасля таго, як 25–27 ліпеня Сяргей Мартынаў правёў серыю сустрэч у Італіі. Акрамя прадстаўнікоў італьянскага парламента і іншых дзяржаўных органаў Італіі, Мартынаў сустрэўся са старшынём Парламенцкай асамблеі АБСЕ.

У канцы верасня былі вызваленыя два палітычныя зняволеныя – Сяргей Каваленка і Павел Сырамалотаў. Гэта павінна змякчыць непрыемныя ўражанні ЕС ад мінулых парламенцкіх выбараў, аднак не ў стане кардынальным чынам паўплываць на будучае рашэнне Савета ЕС па Беларусі. ■

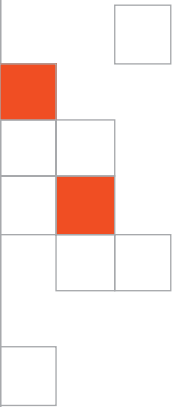
Кароткі прагноз на квартал

Улічваючы нежаданне Мінска ісці на саступкі ў пытаннях правоў чалавека і прымаючы ў разлік характар і вынікі парламенцкіх выбараў у Беларусі, Еўрапейскі саюз, хутчэй за ўсё, падоўжыць дзеянне санкцый і, магчыма, пашырыць спіс асобаў, якім забаронены ўезд на тэрыторыю ЕС.

Расія будзе ўзмацняць ціск на Мінск з мэтай дабіцца выканання Беларуссю ўзятых на сябе абавязацельстваў. Магчыма, да канца года мы зможам назіраць выплёскванне назапашаных супярэчнасцяў у публічную прастору.

Кароткі прагноз на 2012 г.

Адносіны з ЕС будуць заставацца ў “замарожаным” стане, хоць абодва бакі, верагодна, будуць час ад часу прыкладаць некаторыя намаганні для выхаду на прамы дыялог. Сучасны стан беларуска-расійскіх адносін і ўзровень фінансавай падтрымкі беларускай эканомікі з боку Расіі дазваляюць Мінску не прымаць у разлік меркаванне Захаду і не ісці на выкананне яго патрабаванняў. Вяртанне афіцыйнага Мінска да палітыкі балансу магчымае ў выпадку ўзмацнення ціску з боку Крэмля і невыканання апошнім узятых на сябе абавязацельстваў.

Трэнд 5

Культурная палітыка:

рэгрэс

Ці спраўдзіўся адпаведны прагноз, дадзены ў папярэднім выпуску “BISS-Trends”

Прагноз, зроблены ў папярэднім выпуску “BISS-Trends”, у цэлым, спраўдзіўся. Раней пазначаная тэндэнцыя дэлібералізацыі культурнага фону Беларусі працягнулася. Музыкі, якія, як мяркуецца, уваходзяць у так званы “чорны спіс” выканаўцаў маюць цяжкасці з арганізацыяй выступаў у Беларусі і вымушаныя шукаць альтэрнатыўныя магчымасці прэзентацыі сваёй творчасці. Працягваецца палітызацыя і ідэалагізацыя культурнага жыцця краіны, а таксама яго палярызацыя, то бок дзяленне на нешматлікія афіцыйныя культурныя праекты, якія падтрымліваюцца ўладай, і неафіцыйныя праекты, якія замоўчваюцца альбо забараняюцца.

Працягваецца адзначаная раней дэвальвацыя культурнай прадукцыі, якая прадстаўляе афіцыйны дыскурс, абмежаванне яе відавочнай, тэматычнай, жанравай і эстэтычнай разнастайнасці. Больш выразнымі сталі вельмі непаслядоўныя, супярэчлівыя і нават няўключныя дзеянні ўладаў у галіне намечанай раней “мяккай беларусізацыі”, якія, у прынцыпе, ставяць пад сумнеў спрыяльныя перспектывы яе далейшага развіцця.

Абгрунтаванне новага трэнду

Трэнд, які выявіўся ў трэцім квартале, можна вызначыць як далейшую дэлібералізацыю культурных працэсаў на фоне ўзмацненай палярызацыі культурнага жыцця краіны, паслядоўнага выкарыстання культурных праектаў з палітычнымі і ідэалагічнымі мэтамі. Культура разглядаецца афіцыйнай уладай, перш за ўсё, праз прызму “прыкладных” мэтаў: як сродак выхавання моладзі, сродак прыцягнення замежных турыстаў і г. д.

Непаслядоўныя дзеянні ў галіне беларусізацыі ставяць пад сумнеў само існаванне якой-небудзь сур’ёзнай праграмы ў гэтай галіне, нежаданне адказных асоб браць на сябе адказнасць за ажыццяўленне любых прыкметных культурных праектаў. Яшчэ больш відавочным стаў дэфіцыт прафесійных, ініцыятыўных, самастойна думаючых кадраў у галіне нацыянальнай культуры.

Ва ўмовах эскалацыі напружанасці ва ўзаемаадносінах з Еўропай, культурнае жыццё Беларусі выяўляе некаторыя прыкметы закрытасці, спрашчэння. Яна часта арыентуецца на пасрэдныя ўзоры сучаснай расійскай культурнай прадукцыі (перш за ўсё ў сферы шоў-бізнесу). Тым не менш, беларуска-еўрапейская сувязі канчаткова не перапыніліся, больш за

тое, шэраг апошніх культурных падзей сведчыць аб іх пэўным развіцці.

Апісанне асноўных падзей, якія вызначылі ацэнку трэнду

Летнія месяцы як перыяд адпачынкаў і таму – прыкметнага зніжэння актыўнасці ў культурнай сферы, у гэтым годзе не сталі выключэннем. Асноўнай падзеяй, якая традыцыйна прадстаўляе афіцыйны дыскурс ліпеня–верасня 2012 г., стала правядзенне традыцыйнага “Славянскага базару” ў Віцебску. Фестываль, які выклікае настальгічныя ўспаміны пра савецкі перыяд нацыянальнай гісторыі і існуе ў практычна нязменным выглядзе з 1992 г., у гэтым годзе запомніўся толькі выступам А. Лукашэнкі на яго ўрачыстым адкрыцці. “Алімпіяда вельмі адстае ад нашага “Базару”... Яна палітызаваная, там вельмі шмат праблем. А “Славянскі базар” – гэта астравок вальнадумства, незалежнасці, і ў нашага “Славянскага базару” шмат чаму можна павучыцца ... Алімпійскія гульні – гэта не спорт, а палітыка. Брудная палітыка”, – заявіў Лукашэнка. Відаць, на дадзеную заяву паўплывала рашэнне Вялікабрытаніі адмовіць Лукашэнку ва ўездзе для наведвання цырымоніі адкрыцця Алімпійскіх гульняў у Лондане.

Дэлібералізацыя культурнага жыцця Беларусі выразна праявілася ў далейшых забаронах на выступы некаторых вядомых музычных груп і выканаўцаў. Па-ранейшаму ў Беларусі немагчымыя гастролі гурта “Ляпіс Трубяцкой”, “Крамбамбуля”, “Neuro Dubel”, “Палац”, “IQ48” і інш. Музыкі вымушаныя пераносіць свае выступы за мяжу (у Польшчу, Расію, Украіну, Літву), а таксама ўдзельнічаць у нелегальных “кватэрных” канцэртах, паўлегальных карпаратыўных выступах, фестывалях і мерапрыемствах, якія праводзяцца ў замежных амбасадах і г. д.

Неабгрунтаваныя забароны ўладаў часта літаральна “выштурхошваюць” дзеячаў культуры ў апазіцыйнае поле, дзе многія з іх, цалкам магчыма, не апынуліся б пры іншых абставінах. Так, бард Зміцер Бартосік і паэт Славамір Адамовіч, музыкі Зміцер Вайцюшкевіч і Лявон Вольскі выступілі ў канцэртах салідарнасці з беларускімі палітвязнямі на офісе партыі БНФ. Вельмі паказальныя няўключныя дзеянні ўладаў у дачыненні да Лявона Вольскага і прэзентацыі дыска “Саўка ды Грышка”. Прайшоўшы ў Магілёве 25 верасня і ў Гродне 26 верасня, яна была адмененая ў сталіцы. Прадстаўнікі МНС апячаталі памяшканне “Арт-Сядзібы”, дзе меркаваўся канцэрт, без тлумачэння прычын. Незадоўга да гэтага закрытая “Арт-

Сядзіба”, непалітычная мастацкая пляцоўка для прэзентацыі культурна-асветніцкіх праектаў на беларускай мове, павінна была адкрыцца па новым адрасе менавіта з гэтага праекту. У выніку канцэрт Лявона Вольскага адбыўся ў офісе партыі БНФ, сабраў каля 150 гледачоў і меў даволі вялікі рэзананс.

Страх афіцыйных уладаў перад любой праявай якой-небудзь самастойнасці, ініцыятывы і незалежнасці (нават не ў палітычнай сферы) відавочна выявіўся ў рэспрэсіях супраць ініцыятараў правядзення бясплатнага канцэрту гурта “Ляпіс Трубяцкой” у Беларусі. Арганізатары гэтай акцыі (Раман Пратасевіч і інш.) сталі перад сабой мэту сабраць у сацыяльных сетках 100.000 подпісаў за правядзенне такога канцэрту, аднак былі затрыманыя, падвергнутыя допыту і запалохваныя.

Паказальным з’яўляецца таксама выцясненне з дзяржаўных каналаў папулярнай перадачы пра сучасны кінематограф “Відзьма-невідзьма”. Праграма, якая ўзнікла яшчэ ў 1992 г., да 2002 г. выходзіла на канале “БТ”, да 2011 г. – на “СТБ”, а апошні год знаходзілася ў творчым адпачынку. Як адзначыў нязменны аўтар і вядучы гэтага праекта С. Філімонаў, яму неаднаразова раілі не паказваць на беларускім тэлебачанні пра Захад і “чужую культуру”, у выніку такога ціску перадача пераходзіць на тэлеканал “Белсат”.

Пэўная ксенафобія, імкненне абмежаваць уплыў звонку (перш за ўсё з Захаду) парадаксланым чынам спалучаецца ў беларускіх уладаў са страхам і перад уласнай нацыянальнай культурай. Уяўляецца, што асцярогі выклікае сам факт выкарыстання ў тым ці іншым культурным праекце беларускай мовы. Між тым, апублікаваныя нядаўна дадзеныя сведчаць аб далейшым скарачэнні існавання нацыянальнай мовы ў беларускіх СМІ. Сёння на беларускай мове выдаецца толькі 26,4% газет, 17,4% часопісаў, 8,5% кніг, менш за 5% эфірнага часу належыць беларускамоўнаму тэлебачанню.

Нягледзячы на неаднаразовыя заявы міністра культуры П. Латушкі (адзінага члена ўрада, які публічна гаворыць па-беларуску) пра неабходнасць пашыраць сферу ўжывання беларускай мовы, падтрымліваць нацыянальную культуру, практычныя крокі ў гэтай галіне вельмі супярэчлівыя. З аднаго боку, адбылася прэзентацыя фундаментальнай і выдатна ілюстраванай кнігі У. Арлова і Д. Герасімовіча “Вялікае княства Літоўскае. Ілюстраваная гісторыя”, якая папулярна распавядае пра беларускую гісторыю перыяду ВКЛ. Нацыянальная кінастудыя “Беларусьфільм” прыступіла да здымак тэлевізійнага фільма “Сляды апосталаў” аб легендарных скарбах Радзівілаў. Вуліцы Мінска ўпрыгожылі новыя білборды ў падтрымку беларускай мовы. Сучасны мастацкі тэатр прадставіў прэм’еру п’есы К. Гоццы «Турандот» па-беларуску.

З іншага боку, улады разгарнулі шырокую кампанію супраць аўтараў кнігі

“Гродназнаўства”. Па здагадцы аднаго з аўтараў падручніка, дацэнта Гродзенскага дзяржаўнага ўніверсітэта А. Чарнякевіча, незадаволенасць уладаў выклікана тым, што кніга заканчваецца перыядам здабыцця Беларуссю незалежнасці ў пачатку 1990-х гг. На адным з апублікаваных здымкаў ёсць бел-чырвона-белы сцяг. Гэтыя абставіны пацягнулі за сабой допыт у КДБ, цікавасць з боку падатковай інспекцыі, звальненне з працы аднаго з аўтараў па надуманым абвінавачванні, абмежаванне вучэбнай нагрукі для іншых.

Такое грубае і непрыхаванае ўмяшанне ўладаў у прыватную, тым больш, навуковую сферу ярка сведчыць аб нарастанні дэлібералізацыі культурнай сферы, імкненні трымаць пад пільным кантролем усе падзеі і працэсы, якія адбываюцца ў грамадстве. Гэта яшчэ адзін доказ таго, што афіцыйныя ўлады (хутчэй за ўсё ў сувязі з асабістай пазіцыяй А. Лукашэнкі) вельмі насцярожана ставяцца да любога незалежнага асвятлення ў друку нацыянальнай гісторыі перыяду ВКЛ, бо менавіта гэты перыяд ярка сведчыць аб еўрапейскай арыентацыі краіны, здольны паставіць пад сумнеў “братэрскія” стасункі з Расіяй.

Апісанне дадатковых падзей

Паглыбленне палітызаванасці ды ідэалагізаванасці культурнага жыцця Беларусі, якое прыкметна выявілася ў апошні час, звязанае не толькі з агульнай скіраванасцю развіцця афіцыйнай ідэалогіі, але і з асаблівасцямі яе практычнага ўвасаблення на месцах. На жаль, беларуская культура адчувае ўсё больш відавочныя праблемы з прафесійнымі кадрамі.

Кадровы крызіс, хутчэй за ўсё, будзе толькі нарастаць, бо абвешчаны пераход пераважна на чатырохгадовы тэрмін падрыхтоўкі спецыялістаў у ВНУ прывядзе да масавага скарачэння прадметаў гуманітарнага цыклу ў навучальных праграмах падрыхтоўкі студэнтаў. Ужо сёння шэраг важных рашэнняў у галіне культуры сведчыць альбо аб недастатковай кампетэнцыі кіраўнікоў, альбо аб немагчымасці / нежаданні адстаяць альтэрнатыўны пункт гледжання. Так, толькі поўным неразумнем спецыфікі развіцця культуры і мастацтва можна растлумачыць той факт, што выпускнікоў-“кінарэжысёраў” Беларускай акадэміі мастацтваў (усяго падрыхтавана 5 чалавек) размяркоўваюць кіраўнікамі гурткоў у Рэспубліканскі цэнтр тэхнічнай творчасці навучэнцаў у Мінску, у Дом культуры ў Касцюковічах.

Яшчэ больш відавочнай становіцца праблема кадравага дэфіцыту ў сувязі з рэстаўрацыйнай і рэканструкцыйнай архітэктурных помнікаў. Добрая і перспектыўная справа аднаўлення нацыянальных архітэктурных скарбаў выклікае ўсё больш і больш нараканняў ў сувязі з нізкім узроўнем, непрафесіяналізмам правядзення работ. Рэстаўрацыю ажыццяўляюць

неспецыялізаваныя будаўнічыя арганізацыі, якія не маюць неабходнага ў гэтай галіне вопыту, якія ў прынцыпе няздольныя выканаць складаныя і нестандартныя заказы. Прэтэнзіі такога роду працягваюць выказвацца ў дачыненні да Мірскага замка, Палацавага комплексу ў Нясвіжы, замка ў Лідзе, Крэве і інш. Прэм'ер-міністр Беларусі Міхаіл Мясніковіч запатрабаваў у чатыры разы скараціць тэрміны правядзення рэканструкцыі будынка Беларускага акадэмічнага тэатра імя Я. Купалы ў Мінску, што выклікае сумненні ў выкананні неабходных тэхналагічных працэсаў. У Мінску пачасціліся выпадкі, калі будаўнічыя праекты не праходзяць усё неабходныя папярэднія працэдурны абмеркаванні. У прыватнасці, супярэчлівыя ацэнкі выклікала будаўніцтва хмарачоса ў Траецкім прадмесці Мінска.

Апісанне супярэчаць тренду падзей, якія, аднак, не змянілі тренд

У ліпені—верасні 2012 г. у Беларусі адбылося некалькі значных культурных падзей. 20 ліпеня адбылося ўрачыстае адкрыццё Нясвіжскага замка, рэканструкцыя і рэстаўрацыя якога доўжыліся больш за 8 гадоў. Нягледзячы на некаторыя прэтэнзіі, была завершана маштабная і вельмі неабходная для адраджэння нацыянальнай культуры работа: адноўленыя 30 экспазіцыйных залаў на плошчы каля 7000 кв. м. Нясвіжскі палац стаў буйным

мультикультурным цэнтрам Беларусі, асноўнай пляцоўкай для правядзення мерапрыемстваў у межах праграмы “Нясвіж – культурная сталіца Беларусі 2012 г.” У Нясвіжы ў ліпені адбыўся тэатральны форум прафесійных тэатраў “Тэатр Уршулі Радзівіл”, які сабраў 2700 аматараў мастацтва. Аб'екты музея-запаведніка прыцягнулі ўвагу турыстаў з Беларусі, блізкага і далёкага замежжа, паток якіх значна вырас.

У верасні ў Нацыянальным мастацкім музеі РБ адкрылася прадстаўнічая выстава-арт-праект “Мастакі Парыжскай школы з Беларусі. 3 калекцыі Белгазпрамбанка, музейных і прыватных збораў”. Упершыню ў Беларусі былі прадстаўленыя каля 100 работ нашых знакамітых землякоў, у прыватнасці Марка Шагала, Хаіма Суціна і Восіпа Цадкіна.

У перыяд з 24 верасня па 30 кастрычніка 2012 г. у Літоўскай Рэспубліцы праходзяць Дні культуры Рэспублікі Беларусь. Беларускаму культуру ў Літве прадстаўляе самая прадстаўнічая за ўсю гісторыю адносін паміж дзвюма краінамі дэлегацыя колькасцю больш за 650 чалавек. Дэманструюцца ўзоры беларускага сімфанічнага, балетнага, драматычнага і музычнага мастацтва. Акрамя гэтага, у Беларусі ў разглядаюцца перыяд прайшоў шэраг невялікіх аглядаў і фестываляў народнага мастацтва. ■

Кароткі прагноз на наступны квартал

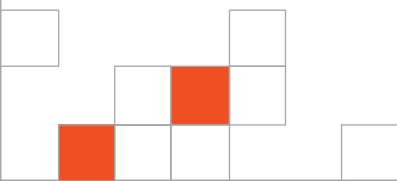
Чацвёрты квартал 2012 г. будзе характарызавацца нарастаннем негатыўных тэндэнцый, звязаным з дэлібералізацыяй беларускай культуры. Можна чакаць далейшай палярызацыі культурнага жыцця краіны, яшчэ больш прыкметнай палітызацыі і ідэалагізацыі з'яў афіцыйнага культурнага дыскурсу, выцяснення і маргіналізацыі незалежных актараў. Магчымыя крокі па схаванаму і відавочнаму процідзеянню “мягкай беларусізацыі”.

Адсутнасць або недахоп трывалых кантактаў з еўрапейскімі культурнымі праектамі пагражаюць далейшым збліжэннем з расійскай культурнай прадукцыяй, якая ў інтэрпрэтацыі беларускіх актараў будзе набываць усё больш правінцыйны характар. Магчымая праява нарастальнага “кадравага крызісу” ў сферы культуры, узрастанне некампетэнтнасці кіруючых кадраў, асабліва на перыферыі.

Кароткі прагноз на 2012 г.

Ва ўмовах бесперапыннага канфілікту з ЕС улады не будуць рабіць спробаў уключэння беларускай культуры ў еўрапейскі кантэкст. Цалкам верагодна, можа назірацца нават процідзеянне гэтаму працэсу. Існуе небяспека, што наша культурная прадукцыя стане “варыцца ва ўласным соку”, паступова губляючы крытэры і гарызонты развіцця.

У выпадку нарастання негатыўных тэндэнцый у сферы эканомікі, варта чакаць скарачэння фінансавання шматлікіх кірункаў развіцця культуры, за выключэннем тых нямногіх культурных праектаў, якія традыцыйна складаюць афіцыйны культурны дыкурс. Астатнія праекты ў той жа час будуць маргіналізавацца і выцясняцца з культурнага поля. Верагодны новы віток “культурнай эміграцыі”, калі незалежныя актара (асабліва моладзь) вымушаныя будуць шукаць магчымасці сваёй творчай рэалізацыі за межамі Беларусі.

Даведачны каталог падзей, фактаў, змяненняў, на аснове якіх эксперты ацэньвалі трэнд

Трэнд 1

Палітычная лібералізацыя і дэмакратызацыя

Дата	Событие	Интерпретация события
4 ліпеня	Суд Партызанскага раёна г. Мінска ў рамках справы Алеся Бяляцкага прыняў рашэнне канфіскаваць офіс праваабарончага цэнтра “Вясна”.	
	Актывіст кампаніі “Еўрапейская Беларусь” Андрэй Моўчан прысуджаны да штрафу за “незаконнае пікетаванне”.	
5 ліпеня	Адбылося пасяджэнне Цэнтральнай камісіі па выбарах і правядзенні рэспубліканскіх рэферэндумаў, на якім прынята рашэнне адмовіць у рэгістрацыі ініцыятыўнай групе Дзмітрыя Уса па змене выбарчага заканадаўства.	Адмова матывавана недакладнасцямі ў падрыхтаваных дакументах і парушэннямі падчас фармавання ініцыятыўнай групы.
	Рашэннем Цэнтральнай камісіі па выбарах і правядзенні рэспубліканскіх рэферэндумаў прынята пастанова № 34 “Аб Назіральнай радзе па кантролі за выкананнем парадку і правілаў правядзення перадвыбарчай агітацыі ў сродках масавай інфармацыі”.	У склад савета ўвайшлі прадстаўнікі дзяржаўных СМІ і Міністэрства інфармацыі. Грамадзянскую супольнасць у ім прадстаўляюць два члены праўладнага Саюза журналістаў. Прадстаўнікоў БАЖ, недзяржаўных СМІ ў Назіральнай радзе няма.
	Віцебская актывістка кампаніі “Еўрапейская Беларусь” Алена Семенчукова прысуджаная да 10 сутак арышту за распаўсюд улётка з заклікам да байкоту выбараў.	
9 ліпеня	Прыняты Закон Рэспублікі Беларусь “Аб унясенні дапаўненняў і змяненняў у Грамадзянскі кодэкс Рэспублікі Беларусь і прызнанні страціўшымі сілу некаторых заканадаўчых актаў Рэспублікі Беларусь і іх асобных палажэнняў па пытаннях арэнды, закладу, стварэння і дзейнасці фінансава-прамысловых груп”. Сярод іншых змен дадзеных законам у новай рэдакцыі выкладаецца артыкул 121 Грамадзянскага кодэкса Рэспублікі Беларусь, які рэгулюе стварэнне асацыяцый.	Прыняцце артыкула ў новай рэдакцыі паклала канец існуюму заканадаўству калізіям і ўрэгулявала магчымасць аб’яднання ў межах адной асацыяцыі камерцыйных і некамерцыйных арганізацый.
	Сфармавана 110 акруговых выбарчых камісій у складзе 9–13 чалавек. З 2127 прэтэндэнтаў у камісіі ўвайшло 1430 чалавек.	З 199 прадстаўнікоў, вылучаных апазіцыйнымі партыямі, у склад камісій уключана 48 чалавек (24%). Для параўнання, праўладная РГА “Белая Русь” вылучыла 117 грамадзян, з іх 106 (90,5%) сталі сябрамі камісій. Не была задаволена ні адна з дзясяткаў скаргаў, пададзеных Аб’яднанай грамадзянскай партыяй і Партыяй БНФ у суды Мінска і абласцей на адмову ва ўключэнні ў склад акруговых выбарчых камісій прадстаўнікоў гэтых партый.

12 июля	Адмоўлена ў выездзе за мяжу аднаму з су-каардынатораў унутранага назірання за выбарамі Віктару Карняенку, які накіроўваўся ў Вену для ўдзелу ў канферэнцыі АБСЕ па пытаннях выбарчага заканадаўства.	
14 ліпеня	Сябра Партыі БНФ са Слуцка Віталь Амяльковіч быў затрыманы супрацоўнікам міліцыі каля ўласнага дома.	
17 ліпеня	Напярэдадні візіту ў Мінск прэм'ер-міністра Расіі Мядзведзева быў затрыманы і прыгавораны да 12 сутак арышту Іван Амельчанка, які збіраўся ў гэты дзень падаць дакументы на рэгістрацыю ініцыятыўнай групы па вылучэнні сваёй кандыдатуры на выбары.	
	На кватэру да рэдактара рэгіянальнага аршанскага сайта orsha.eu, сябра Партыі БНФ Ігара Казмерчака прыйшлі супрацоўнікі аддзела па барацьбе з распаўсюдам наркатыкаў, парнаграфіі і гандлем людзьмі. У выніку агляду кватэры ў Ігара Казмерчака былі “для разгляду” канфіскаваныя два USB-назапашвальнікі, 3G-мадэм і сістэмны блок кампутара.	
18 ліпеня	У Мінску супрацоўнікі міліцыі затрымалі каардынатора беларускай антыядзернай кампаніі Таццяну Новікаву, фізіка-ядзершчыка з Расіі Андрэя Ажароўскага, каардынатора Цэнтра прававой трансфармацыі Міхаіла Мацкевіча (гэтыя тры чалавекі былі асуджаныя да адміністрацыйных арыштаў) і старшыню грамадскага аб'яднання “Экадом” Ірыну Сухій (прысуджаная да адміністрацыйнага штрафу). Па аналагічных абвінавачваннях на падставе лжэсведчаньня міліцыянтаў былі прысуджаныя да адміністрацыйных арыштаў сябры “Маладога Фронту” Уладзімір Яроменка і Раман Васільеў.	
25 ліпеня	Скончыўся працэс рэгістрацыі ініцыятыўных груп па зборы подпісаў за вылучэнне кандыдатаў у дэпутаты Палаты Прадстаўнікоў. У рэгістрацыі было адмоўлена 85 ініцыятыўным групам, якія вылучалі 15 патэнцыйных кандыдатаў.	Пераважная большасць ініцыятыўных групаў апазіцыйных прэтэндэнтаў было зарэгістравана.
	Скончыўся працэс рэгістрацыі ініцыятыўных груп па зборы подпісаў за вылучэнне кандыдатаў у дэпутаты Палаты Прадстаўнікоў. Усяго ў акруговыя камісіі было пададзена 440 заяў аб рэгістрацыі. Зарэгістравана 352 ініцыятыўныя групы, якія плануюць вылучыць 330 чалавек.	Пераважная большасць ініцыятыўных групаў апазіцыйных прэтэндэнтаў на дэпутацкі мандат зарэгістравана. Адмоўлена 85 групам, што ў працэнтных адносінах амаль у 4 разы перавышае колькасць адмоў на парламенцкіх выбарах 2008 г.

31 ліпеня	У парламент унесены праект закона “Аб унясенні змяненняў і дапаўненняў у некаторыя законы Рэспублікі Беларусь па пытаннях дзейнасці палітычных партый і іншых грамадскіх аб’яднанняў”.	Аналіз праекта закона паказвае, што ён прадугледжвае ўнясенне ў заканадаўства аб грамадскіх аб’яднаннях і палітычных партыях некаторых пазітыўных тэхнічных нормаў. Напрыклад, з ліку дакументаў, неабходных для ажыццяўлення рэгістрацыі грамадскага аб’яднання, выключаецца графічнае выява арганізацыйных структур, скарачаюцца патрабаванні да ліку заснавальнікаў, неабходных для рэгістрацыі некаторых мясцовых грамадскіх аб’яднанняў (абласных, раённых, міжраённых). Прапануецца ўвесці працэдуру па пераўтварэнні грамадскага аб’яднання ў палітычную партыю, што можа сведчыць аб стварэнні прававой базы для пераўтварэння грамадскага аб’яднання “Белая Русь” у партыю ўлады.
	Марына Хоміч, актывістка аргкамітэта па стварэнні БХД, арганізавала пікет з лозунгамі “Выбараў няма!”, “Не хадзіце на выбары – вас падмануць!”. Супрацоўнікі міліцыі папярэдзілі Марыну Хоміч, што яе лозунгі не з’яўляюцца перадвыбарнымі, а пікет падпадае пад дзеянне Закона “Аб масавых мерапрыемствах”.	
	Падчас збору подпісаў у падтрымку Леаніда Падбярэцкага член яго ініцыятыўнай групы Аляксей Паўлоўскі быў затрыманы і дастаўлены ў апорны пункт міліцыі для высвятлення абставінаў.	
2 жніўня	У г. Расоны Віцебскай вобласці канфіскавана рэкламная прадукцыя (канцылярскія вырабы, сумкі, майкі з фірмовай сімволікай) кампаніі «Праваабаронцы за свабодныя выбары», падрыхтаваная для доўгатэрміновых назіральнікаў, журналістаў і юрыстаў кампаніі.	
6-8 жніўня	Рашэннямі мясцовых адміністрацый, раённых і гарадскіх выканаўчых камітэтаў былі сфармаваныя 6301 участкавая выбарчая камісія, у якія ўвайшлі 68.945 членаў.	У складзе камісій абсалютную перавагу маюць прадстаўнікі лаяльных да ўлады грамадскіх аб’яднанняў і палітычных партый, доля прадстаўнікоў апазіцыйных партый складае каля 0,1% (61 чалавек з 68 945), яны прадстаўлены менш чым у 1% камісій. Уведзеная ў 2010 г. у Выбарчы кодэкс квота не менш за адну траціну для прадстаўнікоў грамадскіх аб’яднанняў і палітычных партый у складзе камісій (артыкул 34) запаўняецца за кошт павышэння доли прадстаўніцтва праўрадавых грамадскіх аб’яднанняў і лаяльных рэжыму палітычных партый.
8 жніўня	Рашэннем Галоўнага ўпраўлення юстыцыі Гродзенскага аблвыканкама адмоўлена ў рэгістрацыі Гарадзенскай абласной арганізацыі Партыі БНФ.	

15 жніўня	Рашэннем Міністэрства юстыцыі адмоўлена ў рэгістрацыі Міжнароднага творчага грамадскага аб'яднання "КінаМост".	
23 жніўня	Завяршыўся этап рэгістрацыі кандыдатаў у дэпутаты. Паводле дадзеных ЦВК, усяго па краіне рознымі шляхамі былі вылучаныя 494 чалавекі. З іх 122-м было адмоўлена ў рэгістрацыі ў якасці кандыдатаў у дэпутаты, што складае 24,6% ад агульнай колькасці вылучаных.	Адмоўлена ў рэгістрацыі кандыдатаў у дэпутаты 122 прэтэндэнтам (24,6% ад агульнай колькасці вылучаных). Падчас правядзення парламенцкіх выбараў у 2008 г. колькасць адмоў у рэгістрацыі кандыдатамі была прыблізна такой жа – 24%. Адмоўлена 19,5% прэтэндэнтаў, вылучаным апазіцыйнымі партыямі БНФ, АГП, БСДП (Г) і Беларускай партыяй левых «Справядлівы свет».
27 жніўня	Назіральны савет па кантролі за выкананнем парадку і правілаў правядзення перадвыбарчай агітацыі ў сродках масавай інфармацыі разгледзеў звароты тэлеканала "Беларусь 2", ЗАТ "Сталічнае тэлебачанне" і тэлерадыёкампаніі "Магілёў" аб адпаведнасці патрабаванням ВК выступаў кандыдатаў Ніны Каляды, Арцёма Агафонава, Віктара Малочка і Мацвея Хатары, якія з'яўляюцца сябрамі АГП і заклікалі да байкоту выбараў. Савет вырашыў, што гэтыя выступы не могуць быць аднесены да перадвыбарнай агітацыі.	
28-30 жніўня	У цэнтральнай камісіі па выбарах і правядзенні рэспубліканскіх рэферэндумаў адбыўся разгляд скаргаў на адмову ў рэгістрацыі ў якасці кандыдатаў у дэпутаты. У выніку з 57 скаргаў былі задаволеныя 11.	Сярод 11 прэтэндэнтаў, зарэгістраваных у якасці кандыдатаў, – тры беспартыйныя, па тры прадстаўнікі АГП і БПЛСМ, па адным прадстаўніку ЛДП і ПБНФ. Задаволіўшы прыкладна 20% пададзеных скаргаў, Цэнтральная камісія перавысіла паказчык 2008 г. (8 з 52 або 15%) і не дасягнула паказчыка 2004 г. (44 з 164 або 26%). У далейшым яшчэ адзін незалежны кандыдат быў зарэгістраваны рашэннем Вярхоўнага суда.
30-31 жніўня	Затрыманыя актывісты – адміністратары інтэрнэт-супольнасцяў у сацыяльных сетках "Надакучыў нам гэты Лукашэнка", "Ляпіс Трубяцкой – бясплатны канцэрт у Менску» Раман Пратасевіч, Андрэй Ткачоў, Алег Шмарук і іншыя, у кватэрах некаторых з іх быў праведзены ператрус.	
4 верасня	Кандыдат па Магілёўскай-Ленінскай выбарчай акрузе № 84 Леанід Падбярэцкі быў затрыманы ў г. Магілёве пры спробе правесці агітацыйны пікет.	Пазней міліцыя вярнула кандыдату ў дэпутаты агітацыйны стэнд і спыніла адміністрацыйную справу аб парушэнні парадку правядзення масавых мерапрыемстваў.
5 верасня	На пасяджэнні Цэнтральнай камісіі па выбарах і правядзенні рэспубліканскіх рэферэндумаў прынята Пастанова з тлумачэннем палажэнняў выбарчага заканадаўства адносна правядзення дэбатаў кандыдатаў у дэпутаты. Кандыдатам у дэпутаты забаронена ўдзельнічаць у дэбатах у якасці даверанай асобы іншага кандыдата.	

	Затрыманы і пазней асуджаны на 7 сутак актывіст кампаніі “Гавары праўду!” Ягор Віняцкі.	
6 верасня	У гаспадарчым судзе г. Мінска распачата справа па іску аб ліквідацыі праваабарончай арганізацыі “Платформа”. Судовы працэс па ліквідацыі інфармацыйна-асветніцкай установы “Платформа” павінен адбыцца ў кастрычніку 2012 г.	Судебный процесс по ликвидации информационно-просветительского учреждения «Платформа» должен состояться в октябре 2012 года.
	У офісе кампаніі адбыўся ператрус, падчас якога канфіскавалі агітацыйныя матэрыялы.	
	Затрыманыя актывісты моладзевага крыла “Змена” кампаніі “Гавары праўду” Павал Вінаградаў і Аляксандр Арцыбашаў.	
10 верасня	Рашэннем Вярхоўнага суда адмова ў рэгістрацыі Беларускай камуністычнай партыі працы прызнана абгрунтаванай.	Гэта ўжо чацвёртая спроба рэгістрацыі дадзенай партыі.
11 верасня	У г. п. Хоцімск Магілёўскай вобласці кандыдат ад Партыі БНФ па Крычаўскай выбарчай акрузе № 83 Валерый Каранкевіч праводзіў свой агітацыйны пікет у дазволеным месцы. Гэты пікет быў спынены супрацоўнікамі міліцыі, а кандыдат затрыманы і дастаўлены ў раённае аддзяленне міліцыі для дачы тлумачэнняў.	
15 верасня	Аб’яднаная грамадзянская партыя (АГП) і Партыя БНФ адмянілі свае рашэнні аб вылучэнні кандыдатаў у дэпутаты. Сярод апазіцыйных партый менавіта АГП і партыя БНФ вылучылі найбольшую колькасць кандыдатаў у дэпутаты – 35 і 31 адпаведна.	Падставай для гэтага партыі назвалі наяўнасць у краіне палітвязняў і адсутнасць пазітыўных зменаў ва ўмовах выбарчага працэсу, у тым ліку, неўключэнне прадстаўнікоў апазіцыі ў склад выбарчых камісій. З-за зняцця вылучэнцаў АГП і Партыі БНФ колькасць безальтэрнатыўных акругаў дасягнула 16. У Гродзенскай вобласці з 13 акругаў 6 безальтэрнатыўных. У Брэсцкай – 5, у Мінскай – 3, у Гомельскай вобласці – 1 безальтэрнатыўны акруга. Іх сумарная колькасць прыблізна адпавядае колькасці на парламенцкіх выбарах 2008 г. (16), але перавышае колькасць парламенцкіх выбарах 2004 г. (8 безальтэрнатыўных акругаў).
21 верасня	Падатковая інспекцыя запатрабавала ад члена савета Праваабарончага цэнтра “Вясна” Таццяны Равяка справаздачу аб даходах і маёмасці за перыяд з 2004 па 2010 г.	
22 верасня	Завяршыўся перыяд датэрміновага галасавання на выбарах. Усяго, паводле дадзеных ЦВК, правам прагаласаваць датэрмінова скарысталіся каля 26% выбаршчыкаў.	
23 верасня	Асноўны дзень галасавання на выбарах дэпутатаў Палаты прадстаўнікоў. Абрана 109 дэпутатаў, у адной з безальтэрнатыўных акругаў дэпутат не абраны.	Яўка склала 74,61%.
28 верасня	Улады ініцыявалі скасаванне дагавора прыватнага арэндадаўца з культурнай ініцыятывай “Арт-Сядзіба”, якая спрабавала аднавіць сваю дзейнасць у новым памяшканні.	

Трэнд 2

Эканамічная лібералізацыя

Дата	Событие	Интерпретация события
6 ліпеня	Кіраўніком місіі Міжнароднага валютнага фонду па Беларусі прызначаны Давід Хофман.	Беларускі ўрад зацікаўлены ў якасці больш хуткім запуску новай праграмы супрацоўніцтва з МВФ. Заяўку на выдзяленне новай крэдытнай праграмы Беларусь падала ў траўні 2012 г.
Пачатак ліпеня	Апублікаваны "Краінавы эканамічны мемарандум для Рэспублікі Беларусь", падрыхтаваны экспертамі Сусветнага банка.	Эксперты СБ выказваюць расчараванне вынікамі прыватызацыі ў Беларусі, паказваюць на тое, што ў Беларусі "існуюць вельмі моцныя стымулы не праводзіць прыватызацыю. Усе асноўныя зацікаўленыя бакі аддаюць перавагу пазбяганню прыватызацыі, нават калі гэта прадугледжана зацверджанымі на высокім узроўні нарматыўнымі актамі і рашэннямі".
11 ліпеня	Падпісаны Указ № 312 "Аб некаторых пытаннях падаткаабкладання і спагнання арэнднай платы за зямельныя ўчасткі, што знаходзяцца ў дзяржаўнай уласнасці".	Указ прадугледжвае прадастаўленне суб'ектам гаспадарання, якія ажыццяўляюць турыстычную дзейнасць, магчымасці прымянення ў 2012 г. спрошчанай сістэмы падаткаабкладання. Акрамя таго, пашыраецца пералік турыстычных паслуг па арганізацыі падарожжаў і экскурсійнага абслугоўвання на тэрыторыі Беларусі, абароты ад рэалізацыі якіх вызваляюцца ад падатку на дабаўленую вартасць, а таксама пералік турыстычных аб'ектаў, якія вызваляюцца ад падатку на прыбытак на працягу трох гадоў з пачатку іх дзейнасці.
18 ліпеня	У ходзе візіту прэм'ер-міністра РФ Дзмітрыя Мядзведзева ў Мінск уздымалася пытанне аб экспарце Беларускай распушчальнікаў і растваральнікаў, атрыманых з бяспшлінна пастаўленай у Беларусь расійскай нафты.	Раней Міністэрства прамысловасці і гандлю РФ правяло адпаведнае расследаванне. Па выніках расійска-беларускіх перамоваў і пасяджэння Савета міністраў Саюзнай дзяржавы Д. Мядзведзеў заявіў: "Мы дамовіліся ва ўсім разабрацца дасканала, і пасля таго як разбярэмся – прыняць неабходныя рашэнні, нават калі яны будуць цяжкімі. І ў выпадку, калі будзе вызначана, што былі парушаныя нейкія правілы, асобы, якія іх парушалі, павінны панесці адказнасць, а эканамічныя інтарэсы павінны быць адноўлены".

23 ліпеня	А. Лукашэнка прыняў з дакладам кіраўніка Нацбанка Надзею Ермакову. На сустрэчы была закранута тэма працы замежных банкаў у Беларусі.	А. Лукашэнка нагадаў, што раней даручаў звярнуць увагу на дзейнасць даччыных прадпрыемстваў і філіялаў замежных банкаў у Беларусі. "... Мне паступала інфармацыя, што некаторыя замежныя банкі сябе вядуць проста як замежныя агенты ў поўным сэнсе гэтага слова", – заявіў Лукашэнка.
Канец ліпеня	Расійскія нафたвыя кампаніі спынілі пастаўкі ў Беларусь нафты, якая служыць сыравінай для вытворчасці распушчальнікаў і растваральнікаў.	"Фармальна абмежаванню не было, але пастаўшчыкі ўсе зразумелі па поглядзе прэ'ера падчас прагляду навінаў", – працягвала міжнароднае цэнавае агенцтва "Argus" аднаго з трыдараў.
8 жніўня	Пасяджэнне ўрада па прапановах бізнес-асацыяцыі аб пашырэнні крытэрыяў прымянення спрошчанага сістэмы падаткаабкладання.	Урад пагадзіўся пашырыць гранічны памер вырукі, які дазваляе прымяняць спрошчаную сістэму падаткаабкладання без выплаты ПДВ, да 8,2 млрд. рублёў з 3,4 млрд. рублёў. Таксама прынята рашэнне павялічыць крытэрыі колькасці прадпрыемстваў з 15 да 50 чалавек, які дазваляе прымяняць спрошчаную сістэму падаткаабкладання без выплаты ПДВ. Акрамя гэтага, з 7% да 5% зніжаны падатак для тых прадпрыемстваў, якія ўжываюць спрошчаную сістэму падаткаабкладання без выплаты ПДВ. Новая стаўка падатку павінна пачаць дзейнічаць з 2013 г.
11 верасня	А. Лукашэнка прыняў урад і Нацбанк з дакладам аб рабоце эканомікі за мінулы перыяд 2012 г., аб ацэнцы вынікаў года і праектах бюджэту і грашова-крэдытнага палітыкі на 2013 г.	Лукашэнка паставіў задачу "да канца года завяршыць усе арганізацыйныя работы па комплекснай мадэрнізацыі дзяржаўных прадпрыемстваў".
12 верасня	Кіраўнік Нацыянальнага банка Беларусі Надзея Ермакова заявіла, што Беларусь адновіць перамовы з МВФ аб фінансавым супрацоўніцтве ў кастрычніку 2012 г., і чакае паступленне чацвёртага транша крэдыту Антыкрызіснага фонду ЕўрАзЭС да канца года.	
24 верасня	Паведамленне Нацбанка аб зніжэнні стаўкі рэфінансавання да 25–26% да канца года.	Раней стаўку рэфінансавання планавалася знізіць да 20–23%. У бягучым годзе Нацбанк зніжаў стаўку рэфінансавання восем разоў з 45% да 30%. Апошні раз гэта адбылося 12 верасня.
25 верасня	Падпісаны ўказ № 418.	Указ зацвердзіў параметры прагнозу сацыяльна-эканамічнага развіцця і асноўныя кірункі грашова-крэдытнага палітыкі на 2013 г.
24 верасня	Падпісаны ўказ № 414, якім унесены змяненні і дапаўненні ва ўказ № 660 ад 28 снежня 2009 г. аб некаторых пытаннях стварэння ў Беларусі холдынгаў.	Уводзіцца абавязак кіраўнікоў кампаній распрацоўваць стратэгію развіцця холдынгаў на пяцігадовы перыяд, дзяржаўных органаў – ажыццяўляць яе маніторынг, аб выніках якога інфармаваць Міністэрства эканомікі. Указ таксама вызначае патрабаванні да зместу арганізацыйна-эканамічнага абгрунтавання стварэння холдынгу.

Трэнд 3

Якасць кіравання і вяршэнства права

Дата	Событие	Интерпретация события
1 ліпеня	Уступіў у сілу дэкрэт № 3 “Аб некаторых пытаннях апублікавання і ўступлення ў сілу прававых актаў Рэспублікі Беларусь”.	З гэтага часу адзінай крыніцай афіцыйнага апублікавання прававых актаў з’яўляецца нацыянальны прававы Інтэрнэт-партал Рэспублікі Беларусь (www.pravo.by). Датаі афіцыйнага апублікавання будзе з’яўляцца дата размяшчэння тэксту на партале. Публікацыя ў цэнтральных дзяржаўных газетах краіны (“Советская Белоруссия”, «Рэспубліка» і інш.) цяпер з’яўляецца не афіцыйнай, а інфарматыўнай. Перавага гэтай навацыі – хуткасць апублікавання і вялікая даступнасць прававой інфармацыі па параўнанні з друкаваным выданнем.
26 ліпеня	Прыняты Указ № 332 “Аб некаторых мерах па ўдасканаленні кантрольнай (нагляднай) дзейнасці ў Рэспубліцы Беларусь”.	Прыняцце гэтага ўказа на афіцыйным узроўні звязваюць з рэалізацыяй палажэнняў Дырэктывы № 4. Сярод галоўных навацый – правядзенне планавых праверак не часцей за адзін раз на пяць гадоў і ўвядзенне новай формы кантролю – маніторынгу, прававы статус якой застаецца незразумелым. У выпадку выяўлення ў ходзе маніторынгу парушэнняў, суб’екту будуць давацца рэкамендацыі па іх ліквідацыі, і пры добраахвотнай ліквідацыі парушэнняў не будуць прызначацца афіцыйная праверка і прымяняцца меры адказнасці.
16 жніўня	Урад зацвердзіў Палажэнне аб Кітайска-Беларускім індустрыяльным парку і статут яго адміністрацыі.	Згодна з пастановай, ствараецца сумесная беларуска-кітайская кампанія па развіцці індустрыяльнага парку, якая забяспечвае праектаванне і будаўніцтва аб’ектаў інфраструктуры, кіраванне імі і прыцягненне інвестараў у парк. Парк нацэлены перш за ўсё на буйныя інвестыцыйныя праекты: заяўлены аб’ём інвестыцый у рэалізацыю інвестыцыйнага праекта павінен складаць не менш за 5 млн. далараў у эквіваленце. Для карпаратыўнай дзяржавы, безумоўна, выгадней працаваць з некалькімі буйнымі інвестарамі, чым ствараць умовы для паспяховай работы малых і сярэдніх прадпрыемстваў.
22 жніўня	Намеснік старшыні Пастаяннай камісіі Палаты прадстаўнікоў па заканадаўстве і судова-прававых пытаннях Анфім Міхалевіч паведаміў, што ў гэтым годзе можа быць прыняты ў першым чытанні Законапраект “Аб канстытуцыйным судаводстве”.	Нягледзячы на дэкларацыю аб тым, што законапраект закліканы ўзмацніць ролю Канстытуцыйнага суда, яго нельга назваць нават паўмерай па рэфармаванні канстытуцыйнага судаводства. Пры даданні Прэзідыума Савета Рэспублікі ў лік дзяржорганаў, праз якія грамадзяне і юрыдычныя асобы могуць звяртацца ў КС, канстытуцыйны кантроль у Беларусі не паляпшаецца.

6 верасня	Прынята пастанова Саўміна № 826 “Аб унясенні змяненняў і дапаўненняў у пастанову Савета Міністраў Беларусі ад 31 снежня 2010 года № 1929”, якой унесены змяненні ў парадак правядзення аўкцыёнаў і конкурсаў па продажы аб’ектаў прыватызацыі.	Мінімальны тэрмін папярэдняга размяшчэння інфармацыі аб умовах конкурсу ў СМІ і ў інтэрнэце скарачаны з 30 да 45 дзён. Пастановай ўносяцца змяненні ў правілы правядзення аўкцыённых таргоў, у прыватнасці, удакладняецца працэдура адмовы ўдзельніка ад удзелу ў конкурсе. Дэклараваная мэта прыняцця пастановы – зрабіць працэдуру конкурсаў па прыватызацыі больш празрыстай, а на практыцы – выключыць выпадкі штучнага зрыву (сабатажу) аўкцыёнаў па прыватызацыі, якія мелі месца ў мінулым годзе.
10 верасня	Прыняты Дэкрэт № 8 “Аб унясенні змяненняў і дапаўненняў ў дэкрэты Прэзідэнта Рэспублікі Беларусь ад 20 сакавіка 1998 г. № 3 і ад 14 красавіка 2008 г. № 7”, якім унесены змены ў парадак прыватызацыі дзяржаўнай маёмасці.	Дэкрэт адмяняе складанне планаў прыватызацыі і неабходнасць узгаднення з Дзяржкамаёмасці (мясцовымі органамі ўлады) дадатковых эмійіі акцый у ААТ са спісу стратэгічна значных прадпрыемстваў. Таксама адмяняюцца паўнамоцтвы Дзяржкамаёмасці па продажы акцый ААТ, якія належаць Рэспубліцы Беларусь.
11 верасня	Прынята пастанова Саўміна № 841 “Аб замацаванні членаў Урада Рэспублікі Беларусь, кіраўнікоў аблвыканкамаў, Мінскага гарвыканкама, дзяржаўных арганізацый, падпарадкаваных Ураду, за арганізацыямі і інвестыцыйнымі праектамі”.	У дадатак да наяўнага кола абавязкаў, на членаў урада, кіраўнікоў аблвыканкамаў і дзяржаўных арганізацый, падпарадкаваных ураду, ускладзена персанальная адказнасць за лёс асобных прадпрыемстваў і інвестыцыйных праектаў. Да прыкладу, прэм’ер-міністр Мясніковіч будзе курыраваць ААТ “Баранавіцкае вытворчае баваўнянае аб’яднанне”, а таксама інвестыцыйныя праекты па арганізацыі вытворчасці легкавых аўтамабіляў, прамысловага вырошчвання рыбы, стварэнні дрэваапрацоўчага комплексу, арганізацыі вытворчасці індывідуальных сродкаў гігіены і будаўніцтва гандлёва-лагістычнага цэнтра пад Мінскам.
24 верасня	Падпісаны Указ № 414, якім унесены змяненні і дапаўненні ва Указ ад 28 снежня 2009 года № 660 “Аб некаторых пытаннях стварэння і дзейнасці холдынгаў у Рэспубліцы Беларусь”.	Указ патрабуе распрацоўкі арганізацыйна-эканамічнага абгрунтавання стварэння холдынгаў з удзелам дзяржавы і вызначае патрабаванні да яго зместу. Кіраўнікі кампаній холдынгаў абавязаныя распрацоўваць стратэгію развіцця на пяцігадовы перыяд, а дзяржаўныя органы – ажыццяўляць яе маніторынг і інфармаваць Мінэканомікі, якое, у сваю чаргу, абавязанае праводзіць штогадовы аналіз эфектыўнасці кіравання холдынгамі з удзелам дзяржавы і дакладваць аб выніках ураду.

Трэнд 4

Геапалітычная арыентацыя

Дата	Собыцце	Інтэрпретацыя события
Ліпень-верасень	Два раунды абмеркаванняў рабочых груп у рамках Еўрапейскага дыялогу аб мадэрнізацыі Беларусі.	Супрацоўніцтва ЕС з грамадзянскай супольнасцю Беларусі. Эксперты ад беларускага ўрада ўдзелу не бралі.
9-11 ліпеня	Візіт у Славенію дэлегацыі Міністэрства замежных спраў Беларусі на чале з намеснікам міністра А. Купчынай.	
23 ліпеня	Міністр замежных спраў С. Мартынаў прыняў ўдзел у трэцяй сустрэчы міністраў замежных спраў краін-партнёраў “Усходняга партнёрства” ў Брусэлі.	
25-27 ліпеня	Рабочы візіт міністра замежных спраў С. Мартынава ў Італію.	
1 жніўня	1 жніўня Беларускі бок праінфармаваў шведскіх калегаў аб адмове падоўжыць акрэдытацыю амбасадару Швецыі С. Эрыксану, заявіўшы аб неканструктыўнасці яго дзейнасці для развіцця беларуска-шведскіх адносін.	
8 жніўня	Рашэнне афіцыйнага Мінска аб адкліканні сваёй амбасады ў Стакгольме і пра пазбаўленне акрэдытацыі ўсіх супрацоўнікаў пасольства Швецыі ў Мінску.	
18 ліпеня	Сустрэча А. Лукашэнкі, М. Мясніковіча са старшынём урада Расіі Дзмітрыем Мядзведзевым.	Абмеркаванне шырокага кола пытанняў, у тым ліку і саюзнага будаўніцтва. Беларусь абяцала разабрацца з пытаннем аб распушчальніках і растваральніках. Заява аб больш хуткім завяршэнні перамоў па стварэнні “Росбелаўта”. Падпісанне Генеральнага кантракта на будаўніцтва АЭС. Заява Мінфіна Расіі аб магчымасці выдзялення 4-га транша крэдыту ЕўрАзЭС да канца 2012 г.
31 ліпеня	Візіт міністра прамысловасці і гандлю Расіі Д. Мантурава. Заява У. Сямашкі пра тое, што Беларусь і Расія блізкія да стварэння холдынгу “Росбелаўта”. Абмеркаванне магчымасці стварэння холдынгу з “Пеленгу” і “Інтэгралу”.	
6 жніўня	Сустрэча А. Р. Лукашэнкі з Дзяржаўным сакратаром Саюзнай дзяржавы Р. Рапотам.	Заява аб Расіі як аб стратэгічным партнёры, неабходнасці актывізаваць будаўніцтва Саюзнай дзяржавы, падключэнні да гэтага працэсу Кітая.
15 жніўня	15 жніўня Сустрэча А. Р. Лукашэнкі з міністрам замежных спраў Расіі С.Лавровым.	Па выніках сустрэчы Расія фактычна легітымізавала вынікі парламенцкіх выбараў у верасні 2012 г. Асуджэнне намераў АБСЕ увесці стандарты выбараў.
23 жніўня	Сумесныя з расійскімі вайскоўцамі стрэльбы на палігоне “Ашулук”.	

23-24 жніўня	Нарада на чале са старшынём праўлення “Газпрама» А. Мілерам у Кобрыне па пытанні палітыкі “Газпраму” ў Беларусі. Сустрэча У. Сямашкі з А. Мілерам. Захаванне цэнавай палітыкі для Беларусі.	Сохранение ценовой политики для Беларуси.
Жнівень	Прызначэнне А. Кабякова кіраўніком Адміністрацыі Прэзідэнта і У. Макея – Міністрам замежных спраў.	
27 верасня	Вызваленыя палітычныя зняволеныя С. Каваленка і П. Сырамалотаў.	

Трэнд 5

Культурная палітыка

Дата	Событие	Интерпретация события
1 ліпеня	1 ліпеня ў Нясвіжы ўпершыню прайшоў форум прафесійных тэатраў «Тэатр Уршулі Радзівіл».	У сувязі з завяршэннем рэстаўрацыйных работ у Нясвіжскім замку Нясвіж абвешчаны культурнай сталіцай Беларусі 2012 г. На пляцоўках музея-запаведніка праходзілі шматлікія акцыі, фэсты, канцэрты.
2-7 ліпеня	У Мінску прайшоў 9-ы Міжнародны фестываль студэнцкіх тэатраў «Тэатральны Куфар».	Былі прадстаўленыя 13 спектакляў з 11 краін свету.
3 ліпеня	Прэм’ер-міністр Беларусі Міхаіл Мясніковіч запатрабаваў паскорыць рэканструкцыю будынка Нацыянальнага акадэмічнага тэатра ім. Янкі Купалы ў чатыры разы.	Рэстаўрацыя і рэканструкцыя знакавых культурных аб’ектаў, звязаныя з высокай ступенню асабістай адказнасці чыноўнікаў, нярэдка праводзяцца ваюнтарысцкімі метадамі, якія могуць прывесці да парушэння неабходных тэхналогій.
4 ліпеня	Навукова-метадычная рада пры Міністэрстве культуры Беларусі прыняла рашэнне не надаваць статус гісторыка-культурнай каштоўнасці дому ў Горках, дзе ў 1926-1928 гадах жыў класік беларускай літаратуры Максім Гарэцкі.	Як паведаміў БелаПАН старшыня Беларускага таварыства аховы помнікаў гісторыі і культуры Антон Астаповіч, Міністэрства культуры прыняло такое рашэнне на карысць адміністрацыйнага рэсурсу, паколькі будынак замінае будаўніцтву пры падрыхтоўцы да «Дажынак-2012».
11 ліпеня	Выйшла ў свет новая кніга У.Арлова і Д. Герасімовіча “Вялікае княства Літоўскае. Ілюстраваная гісторыя”, якая ў займальнай і даступнай форме знаёміць чытачоў з нацыянальнай гісторыяй перыяду ВКЛ.	
12 ліпеня	У Віцебску адкрыўся XXI Міжнародны фестываль “Славянскі базар” – адно з галоўных мерапрыемстваў афіцыйнага дыскурсу сучаснай беларускай культуры.	Падчас выступу на цырымоніі ўрачыстага адкрыцця фестывалю А. Р. Лукашэнка заявіў: “Алімпіяда вельмі адстае ад нашага “Базару””. “Яна палітызаваная, там вельмі шмат праблем. А “Славянскі базар” – гэта астравок вальнадумства, незалежнасці, і ў нашага “Славянскага базару” шмат чаму можна павучыцца. ... Алімпійскія гульні – гэта не спорт, а палітыка. Брудная палітыка”, – дадаў ён.

12 ліпеня	У музеі Янкі Купалы адкрыта першая чарга новай экспазіцыі з выкарыстаннем 3D-тэхналогій.	Адкрыццё новай экспазіцыі прымеркавана да 130-годдзя з дня нараджэння народнага песняра.
12 ліпеня	У Віцебску зачынены адзіны ў Беларусі музей прыватных калекцый.	Прычыны закрыцця і далейшы лёс музея не ясныя.
20 ліпеня	Адкрыты пасля рэстаўрацыі Нясвіжскі замак.	Нягледзячы на некаторыя прэтэнзіі, якія адмыслоўцы выказваюць да канцэпцыі і якасці праведзеных рэстаўрацыйных работ, іх завяршэнне – яркае падзея ў культурным жыцці краіны. Адроджаны Нясвіжскі замак прыцягвае вялікую колькасць турыстаў з Беларусі, блізкага і далёкага замежжа.
24 ліпеня	У Мінску адкрыта першая выстава «на плоце»: рэпрадукцыі сучасных беларускіх мастакоў экспанаваліся на агароджы сталічнага Парку імя Чэлюскінцаў і выклікалі вялікую цікавасць мінчан.	
27 ліпеня	Слуцкі краязнаўчы музей аб'явіў дабрачынную акцыю па зборы сродкаў на набыццё двух случкіх паясоў з прыватнай калекцыі. Было сабрана 0,5% неабходнай сумы.	Пачашчэнне ў апошні час дабрачынных акцый, як правіла, не прыносяць вынікаў і сведчаць аб недахопе сродкаў, што выдзяляюцца дзяржавай на папаўненне музейных збораў.
27 ліпеня	Прынята пастанова ўрада аб стварэнні ў Беларусі музея народнага пісьменніка В. Быкава. Музей будзе адкрыты на базе дачы В. Быкава, размешчанай у пасёлку Ждановічы Мінскага раёна.	Памяць вядомага беларускага пісьменніка В. Быкова, аднаго з актыўных удзельнікаў БНФ (1988–1998), паслядоўнага суперніка палітыкі А. Р. Лукашэнкі, да гэтага часу належным чынам не ўвекавечана ў Беларусі.
Канец ліпеня – пачатак жніўня	Група энтузіястаў (Р. Пратасевіч і іншыя) у сацыяльных сетках пачалі збіраць галасы за арганізацыю канцэрта музычнай групы “Ляпіс Трубяцкой” у Беларусі. За кароткі час удалося сабраць больш за 25 000 галасоў.	Такім чынам маладыя людзі спрабавалі выказаць свой пратэст супраць існавання так званых “чорных спісаў” выканаўцаў.
7 жніўня	Стала вядома, што папулярная тэлеперадача пра сучасны кінематограф “Відзьма-нявідзьма” будзе з верасня 2012 г. выходзіць на канале “Белсат”.	Выцясненне перадачы з дзяржаўнага канала (у 1992–2002 гг. праграма выходзіла на канале “БТ”, затым – на канале “СТБ”) сведчыць пра імкненне ўладаў абмежаваць уплыў заходняй культуры. Як адзначыў нязменны аўтар і вядучы гэтага праекта С. Філімонаў, яму неаднаразова раілі не паказваць на беларускім тэлебачанні сюжэтаў пра Захад і “чужую культуру”.

7 жніўня	У інтэрнэце з'явілася інфармацыя, што выпускнікоў-“кінарэжысёраў” Беларускай акадэміі мастацтваў (усяго падрыхтавана 5 чалавек) размяркоўваюць кіраўнікамі гурткоў у Рэспубліканскі цэнтр тэхнічнай творчасці навучэнцаў у Мінску, у Дом культуры ў Касцюковічах.	Такія рашэнні сведчаць аб недастатковай кампетэнцыі кіраўнікоў, іх нежаданні (няўменні) адстойваць больш разумныя падыходы, якія ўлічваюць спецыфіку ўнікальнай творчай прафесіі.
7 жніўня	Гурт «Ляпіс Трубяцкой» выступіў на міжнародным рок-фэсце “Kubana” (Краснадарскі край, Расія).	Выступы гурта на радзіме паранейшаму знаходзяцца пад забаронай.
17-18 жніўня	У вёсцы Радатычы пад Львовам адбылося выступленне музычных гуртоў “Крамбабуля”, “Ляпіс Трубяцкой”.	Гэтыя музычныя калектывы ўваходзяць у так званы “чорны спіс выканаўцаў” і не могуць праводзіць выступы ў Беларусі. На іх канцэрт прыехала больш за 200 гледачоў з Беларусі.
Жнівень	Нацыянальная кінастудыя “Беларусьфільм” здымае чатырохсерыйны тэлевізійны гультык фільм “Сляды апосталаў”, прысвечаны гісторыі князёў Радзівілаў.	
7 верасня	У Мінску адкрылася Галерэя народнага мастака Беларусі М. А. Савіцкага. У цырымоніі адкрыцця прыняў удзел А. Р. Лукашэнка.	
15 верасня	Музычная група “Крамбамбуля” выключаная з ліку ўдзельнікаў фэсту «Камяніца».	Працягвае дзейнічаць забарона на прафесійную дзейнасць на тэрыторыі Беларусі для шэрагу беларускіх выканаўцаў.
15 верасня	Міністэрства культуры РБ абвясціла адкрыты рэспубліканскі конкурс на вытворчасць нацыянальных фільмаў і фільмаў у рамках сацыяльна-творчых заказаў.	Конкурс праводзіцца з мэтай павышэння ролі нацыянальнай кінематаграфіі ў сацыяльна-культурным жыцці грамадства.
21 верасня	У Нацыянальным мастацкім музеі Рэспублікі Беларусь адкрылася выстава арт-праект “Мастакі Парыжскай школы з Беларусі”.	Па ініцыятыве ААТ “Белгазпрамбанк” і пры падтрымцы Нацыянальнай камісіі Рэспублікі Беларусь па справах ЮНЕСКА ажыццёўлена маштабная мастацкая выстава, на якой экспануюцца 100 работ мастакоў, якія нарадзіліся ў Беларусі і якія працавалі ў рамках Парыжскай школы жывапісу.
24 верасня	У Літоўскай Рэспубліцы адкрыліся Дні культуры Рэспублікі Беларусь.	Беларускую культуру ў Літве прадстаўляе самая прадстаўнічая за ўсю гісторыю адносін паміж дзвюма краінамі дэлегацыя колькасцю больш за 650 чалавек.
25 верасня	Прэзентацыя дыска Л. Вольскага “Саўка ды Грышка” прайшла ў Магілёве.	Дзеянні ўлад у дачыненні да забароненых музыкаў вельмі не паспяхоўныя.
25 верасня	Сучасны мастацкі тэатр прадставіў спектакль К. Гоццы “Турандот” на беларускай мове.	
26 верасня	Прэзентацыя дыска Л. Вольскага “Саўка ды Грышка” прайшла ў Гродне.	
28 верасня	Прадстаўнікі МНС апячаталі памяшканне “Арт-сядзібы”, дзе павінен быў адбыцца канцэрт Л. Вольскага.	Канцэрт адбыўся ў офісе партыі БНФ.

Верасень

Стала вядома пра ціск уладаў на аўтараў падручніка “Гродназнаўства”, якое было нядаўна апублікавана.

Паводле меркавання аднаго з аўтараў падручніка, дацэнта Гродзенскага дзяржаўнага ўніверсітэта А. Чарнякевіча, незадаволенасць уладаў выклікала тое, што выданне кнігі было здзейснена ў Польшчы, аповед сканчаецца перыядам здабыцця Беларуссю незалежнасці ў пачатку 1990-х гг, на адным з апублікаваных здымкаў заўважны бел-чырвона-белы сцяг. Гэтыя абставіны пацягнулі за сабой допыт у КДБ, цікавасць з боку падатковай інспекцыі, звальненне з працы па надуманым абвінавачванні аднаго з аўтараў, абмежаванне вучэбнай нагрузкі для іншых.

